

Oslo kommune
Friluftsetaten

Forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark

Del 3 Skjøtselsplan

Juni 2007

FORORD

Skjøtselen av områdene rundt Østensjøvannet har et forbedringspotensiale. Dette gjelder både natur- og kulturlandskapet og områder avsatt til rekreasjon. Som en oppfølging av reguleringsplanen for området (vedtatt 11.06.02), byøkologisk program og for å få til en mer samordnet og bedre skjøtsel av områdene, har Friluftsetaten med samarbeidspartnere utarbeidet forslag til "Skjøtselsplan for Østensjøområdet miljøpark".

Arbeidet har pågått i en treårsperiode. Først med innsamling av data og utførelse av supplerende undersøkelser, og så med selve planarbeidet fra sommeren 2005.

Dokumentet er utarbeidet av en konsulentgruppe bestående av Arkitektgruppen Cubus AS, Siste Sjanse og Skogforsk. Planen er utarbeidet i nært samarbeid med Friluftsetaten og en arbeidsgruppe bestående av representanter fra diverse kommunale etater, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, miljøvernavdelingen, Østensjøvannets Venner og grunneier av Abildsø gård.

Hos Arkitektgruppen Cubus AS har Merete Gunnes vært prosjektleder og Kari Bentald prosjektmedarbeider. Vegard Gundersen fra Skogforsk har vært hovedbidragsyter til skjøtselsplanen med bistand med hensyn på biologiske vurderinger fra Siste Sjanse ved Terje Blindheim. I Friluftsetaten har arbeidet vært ledet av Inger Helene Kjerkreit, Bård Bredesen og Marianne Øverlie.

I arbeidsgruppen har følgende personer deltatt:

Oslo kommune, Byantikvaren	Anne Sætren
Oslo kommune, Vann- og avløpsetaten	Terje Wold
Oslo kommune, Kultur- og idrettsetaten	Øivind Johansen
Oslo kommune, Bydel Østensjø	Hallgeir Thorbjørnsen
Fylkesmannens Miljøvernavdeling	Jon A. Markussen
Østensjøvannets Venner	Finn Gulbrandsen, Leif-Dan Birkemoe, Amund Kveim
Abildsø gård	Asgeir Føyen

Skjøtselsplanen inngår i en rapportserie på tre deler om Østensjøområdet miljøpark:

Del 1: Statusrapport

Del 2: Forvaltningsplan

Del 3: Skjøtselsplan

Friluftsetaten juni 2007

Anne R. Smedsrud
Direktør

INNLEDNING

Det er tre hoveddokumenter som danner plangrunnlaget for Østensjøområdet miljøpark;

Del 1: "Østensjøvannets natur- og kulturkvaliteter. Statusrapport"

Del 2 "Forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark"

Del 3: "Skjøtelsesplan for Østensjøområdet miljøpark" er denne rapporten.

Disse tre rapportene har klare forbindelser, men kan også anvendes hver for seg. Statusrapporten beskriver dagens tilstand for natur- og kulturkvaliteter i miljøparken. Forvaltningsplanen beskriver verdiene knyttet til miljøparken, mål og visjoner for hvordan man ønsker at miljøparken skal utvikles for fremtiden, samt overvåkningstiltak og prioriteringer knyttet til arealdisponering, infrastruktur og anlegg. Skjøtelsesplanen omhandler skjøtsel/drift og vedlikehold av aktuelle arealer/ installasjoner, kulturminner, med særlig fokus på restaurering og skjøtsel av vegetasjonen.

Miljøparken har et stort og unikt mangfold av arter og naturtyper. Selve grunnlaget for at miljøparken i dag fremstår som en "grønn oase" i byen, er knyttet til de unike naturverdiene som finnes der, og et ønske om å bevare naturverdiene for fremtiden. Men det finnes også mange andre verdier og interesser i miljøparken knyttet til rekreasjon, vassdragene, jordbruk, kulturminner, skole og barnehage, samt lokalbefolkningens ønsker og behov. Målet i skjøtelsesplanen er å balansere mangfoldet av verdier og interesser opp mot det overordnede målet om å bevare de unike naturverdiene i miljøparken.

Statusrapporten (Brandrud et al. 2005) gir detaljerte beskrivelser av naturgrunnlag, plante- dyrelivet og kulturkvaliteter i Østensjøområdet Miljøpark. Skjøtelsesplanen opererer på et mer overordnet nivå, der naturtyper og vegetasjonssamfunn danner grunnleggende enhet. Tiltakene som iverksettes i skjøtelsesplanen bygger på kunnskap om forekomster av rødlistearter og artsmangfold, uten at dette kommer direkte til uttrykk i teksten.

Skjøtelsesplanen spesifiserer hvordan man i praksis skal kunne oppnå målene som er angitt i forvaltningsplanen. Skjøtelsesplanen er delt inn i en generell del (kap. 2) og spesiell del (kap. 3).

Den generelle delen er ment som en kortfattet manual eller veileder for skjøtsel og restaurering i miljøparken. De omtalte landskapstypene er de samme som er stedfestet i visjonsplanen (kap.1.1). I tillegg finnes det viktige landskapselementer som krever en spesiell skjøtsel. I kapitlet Skjøtsel av spesielle forhold (kap. 2.3) omhandles siktlinjer, fremmede arter og gjess. Til sammen skal disse tre kapitlene dekke alle generelle skjøtelsesbeskrivelser av relevans for miljøparken.

Den spesielle delen konkretiserer tiltakene i de enkelte delområdene i miljøparken. Delområdene følger grenser angitt i reguleringsplanen for området, med noen unntak. Det er for hvert delområde angitt kortfattede beskrivelser av tilstand, visjon og mål, samt skjøtelses- og restaureringstiltak. Tiltakene har en foreløpig tidsramme på 10 år, og for hvert delområde er det angitt type skjøtselstiltak, samt i hvilken periode tiltaket skal gjennomføres, og til slutt hvilken prioritet tiltaket skal ha.

6	
FORORD	3
INNLEDNING	5
1 PLANGRUNNLAG	8
1.1 Visjonsplan	8
1.2 Illustrasjonsplan	10
1.3 Arealkart	12
2 GENERELLE SKJØTSELSTILTAK	14
2.1 Skjøtsel av vegetasjonsutforming i henhold til visjonsplan	16
2.2 Skjøtsel av landskapselement	26
2.3 Skjøtsel av spesielle forhold	30
3 SKJØTSEL AV DELOMRÅDER	34
3.1 Felt 1 Østensjø skole	36
3.2 Felt 2 Atkomst nord	36
3.3 Vadedammen	37
3.4 Rognerudskogen	37
3.5 Felt 3 Manglerud idrettsanlegg	38
3.6 Felt 4 Kantareal mot ny idrettshall	38
3.7 Felt 5 Tallbergåsen og Sjøli	38
3.8 Felt 6 Tallberget	39
3.9 Felt 7 Eikelunden	40
3.10 Felt 8 Trafostasjon	40
3.11 Felt 9 og 10 Abildsøjordene og Abildsø gård, samt Smedbergbekken	41
3.12 Felt 11 Abildsøfeltet	43
3.13 Felt 12 Østensjøvannet naturreservat	43
3.14 Felt 13 Bogerudmyra vest	45
3.15 Felt 14 Bakkehavn - tunet	45
3.16 Felt 15 Bakkehavn og Langerud	45
3.17 Felt 16 Bakkehavn sør	46

3.18	Felt 17 Boligområde	46
3.19	Felt 18 Rustadfeltet	47
3.20	Felt 19 Bogerudskogen og Bogerudmyra nordøst, Bølerbekken og Kvernjordet	47
3.21	Atkomst sør, inkludert felt 24	47
3.22	Felt 20 Parsellhagene	48
3.23	Felt 21	48
3.24	Felt 22 og 23 Kirkeskogen	48
3.25	Felt 25 Østensjøjordene med Almedalen	49
3.26	Felt 26 og 27 Østensjø gård	50
3.27	Felt 29 Oppsalskrenten	50

4 DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV ANLEGG KNYTTET TIL REKREASJON OG IDRETT

4.1	Turveier og grusplasser	52
4.2	Stier	53
4.3	Møblering; bord, benker, etc.	53
4.4	Konstruksjoner; fugletårn, skjulested, brygger, bruer, pæla turvei	53
4.5	Avfallsbeholder	53
4.6	Kunnskapsformidling; skilting/informasjon og naturveiledning	53
4.7	Drift av lekeutstyr	53
4.8	Idrettsanlegg	54
4.9	Drift av toalett	54
4.10	Graffiti	54

LITTERATURLISTE

VEDLEGG

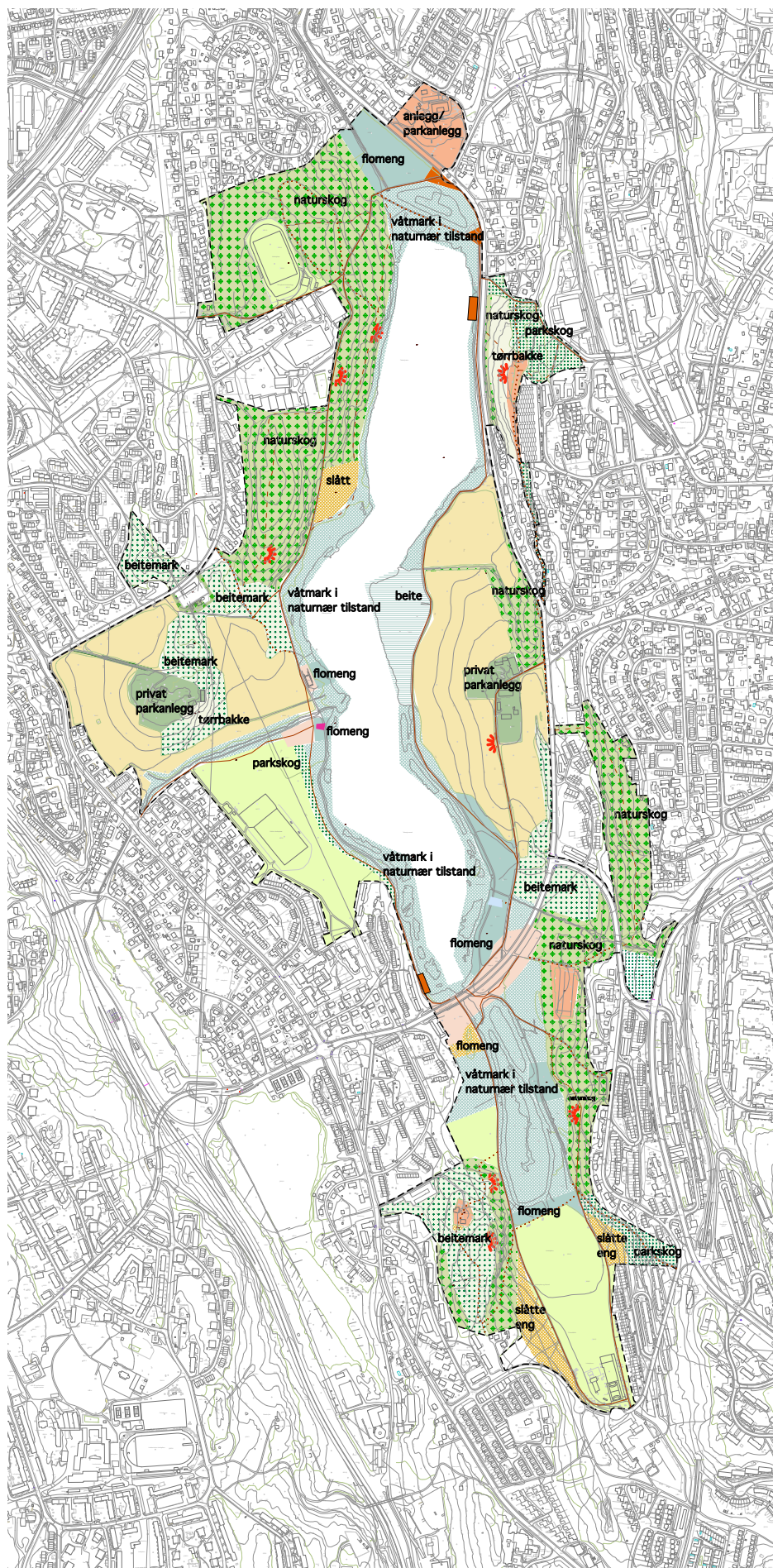
ILLUSTRASJONSPLAN

AREALPLAN

1 PLANGRUNNLAG

1.1 Visjonsplan

Visjonsplanen angir ønsket utvikling av ulike landskapstyper i miljøparken. Kategoriene som er brukt er våtmark; flomeng, våtmarksbeite og våtmark i naturnær tilstand og fastmark; fulldyrket innmark, slåtteeng, beitemark, tørrbakke, parkskog, naturskog, idrettsanlegg/fotballbane, parkanlegg/skolegård, private parkanlegg og opparbeidet sted/atkomst. Disse landskapstypene opererer mange steder helt uavhengig av delområdene i arealplanen (kap. 1.3), som er delt inn etter forvaltningsansvar, i henhold til reguleringsplanen. Hvert delområde er avgrenset i arealplanen og vil i noen tilfeller inneholde flere landskapstyper med tilhørende skjøtselstiltak.

Våtmark

	flomeng
	våtmarksbeite
	våtmark i naturnær tilstand

Fastmark

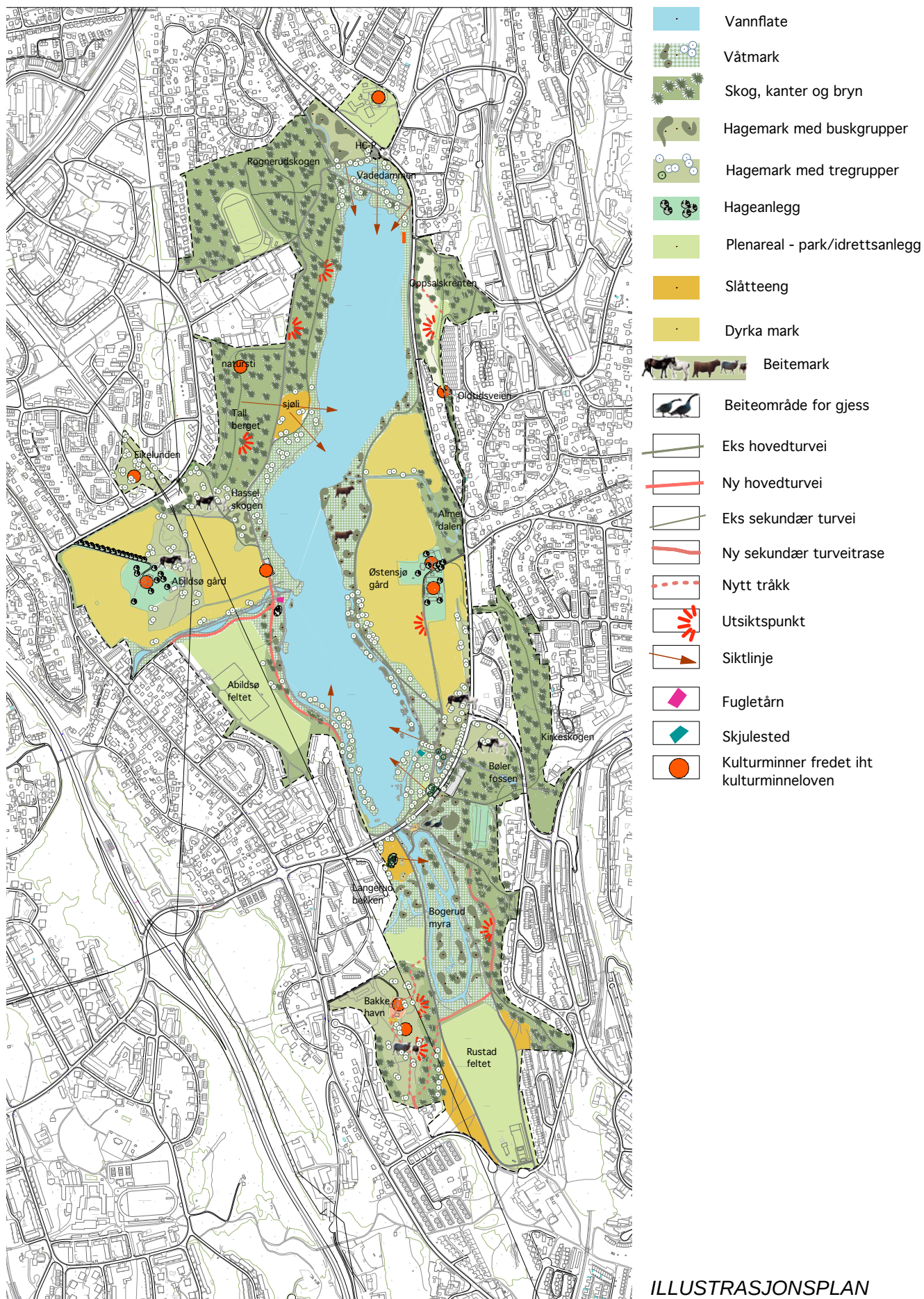
	fulldyrket innmark
	slåtteeng
	beitemark
	tørrbakke
	parkskog
	naturskog
	idrettsanlegg/fotballbane
	parkanlegg/skolegård
	private parkanlegg
	opparbeidet sted/adkomst - detaljplan utarbeides

	fugletårn
	gøymsele
	utsiktspunkt
	hovedturvei
	sekundær turvei/sti
	tråkk/sti

VISJONSPLAN

1.2 Illustrasjonsplan

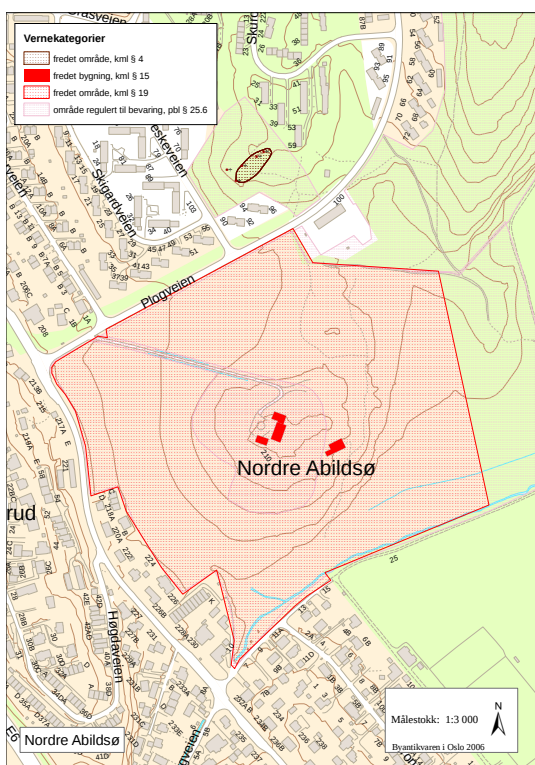
Med illustrasjonsplanen søkes det å gi et bilde på den romlige løsningen man ønsker å oppnå i miljøparken. Planen viser variasjonen mellom åpne flater (fulldyrka mark, slåtteenger, våtmarksbeite og idrettsanlegg), halvåpne arealer (parksog, beitemark, private hager, våtmark i naturnær tilstand og flomeng) og skog. Illustrasjonsplanen er kun veiledende i forhold til skjøtsel og synliggjør den overordnede visjonen for området. Illustrasjonsplanen er først og fremst tenkt brukt som inspirasjon i skjøtselarbeidet, men kan også brukes til markedsføring av miljøparken og for å informere brukere og andre interesserte om miljøparken.

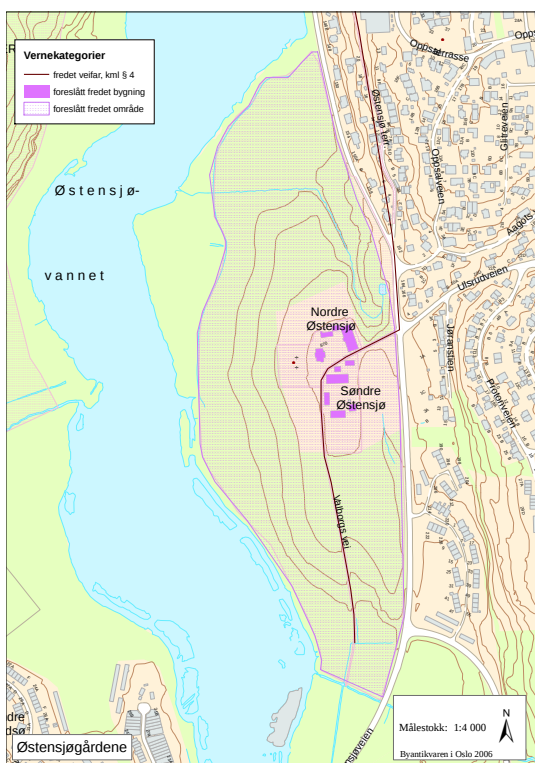
1.3 Arealkart

Arealkartet viser inndelingen av området i henhold til reguleringsplanen for miljøparken, med få unntak. Unntak er arealene benevnt 'opparbeidet sted/atkomst', som er indefinert som nye felt og overlapper dermed ofte flere av arealfigurene i reguleringsplanen. Avgrensningen av delområdene i den spesielle skjøtselsdelen følger arealkartetets feltvise inndeling.

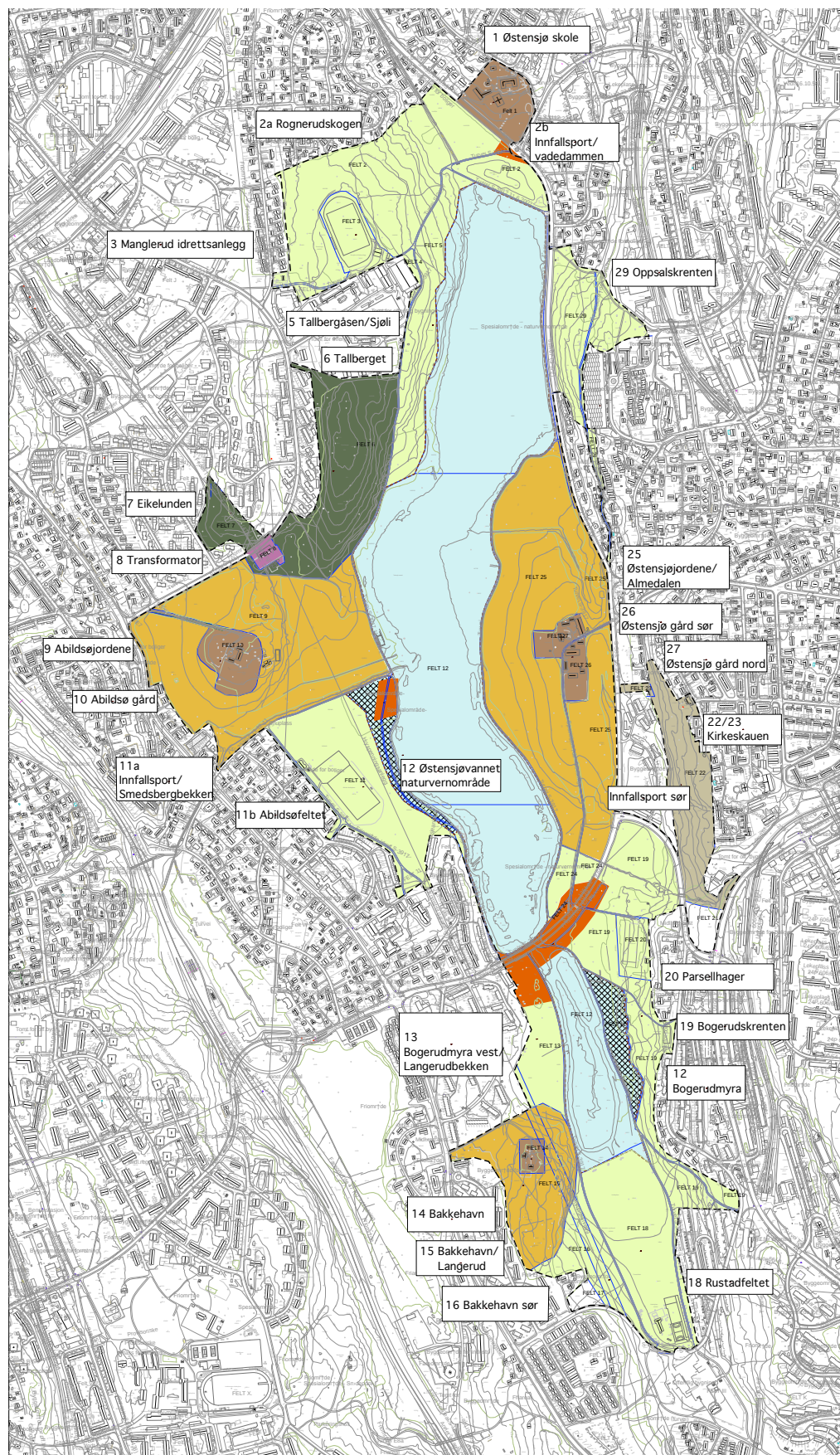
Abildsø gård og Østensjø gård har egne fredningsbestemmelser i henhold til kulturminneloven, se illustrasjoner under.

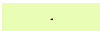

Illustrasjonen viser enkeltobjekter og område fredet i medhold av kulturminneloven på Abildsø

Illustrasjonen viser enkeltobjekter og område fredet i medhold av kulturminneloven på Nordre og Søndre Østensjø gård

	NATURRESERVAT		SPECIALOMRÅDE BEVARING		SPECIALOMRÅDE NATURVERN
	AREAL FORESLÅTT INNLEMMET I NATURRESERVAT		SPECIALOMRÅDE BEVARING - GRAVHAUGER OG KULTURLANDSKAP		KOMMUNALTEKNISK ANLEGG (TRAFOSTASJON)
	FRIOMRÅDE - IDRETT, PARK, TURVEI		SPECIALOMRÅDE BEVARING - LANDBRUK OG KULTURLANDSKAP		AVLASTINGSOMRÅDER/KNUTEPUNKT Detaljplan utarbeides

2 GENERELLE SKJØTSELSTILTAK

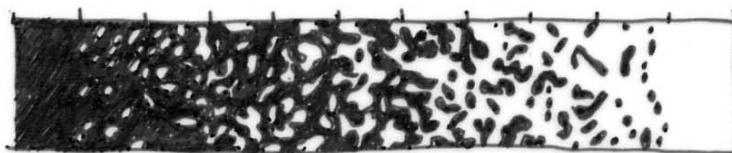
Noen grunnleggende prinsipper

Østensjøområdet har i lang tid vært preget av mennesker og husdyrs påvirkning på naturgrunnlaget. Samtidig som kulturlandskapet må skjøttes aktivt er det et mål at skogene underlegges fri utvikling mot mest mulig urørte kvaliteter. For å opprettholde området som et attraktivt friluftsområde er det også en forutsetning med en rekke friluftstiltak. Det er tre forhold som er spesielt viktig å ta hensyn til ved skjøtselen av Østensjøområdet Miljøpark:

- 1) Skogen ekspanderer ut i åpne områder, og det er et overordnet mål i henhold til illustrasjonsplanen å hindre gjengroing av våtmarksarealer, samt beite- og slåttearealer. Dekningsgrad er brukt som et viktig mål for ønsket åpenhet i landskapstypene. Dekningsgrad er definert som det arealet sett fra fugleperspektiv som er dekt av busk- og trevegetasjon uttrykt i % av totalarealet. Dekningsgraden av busker og trær i ulike landskapstyper er en viktig indikator for grad av skjøtsel. Sluttet skog vil per definisjon ha dekningsgrad 100 %. For at siktlinjer skal opprettholdes/etableres mellom vegetasjonen viser figuren at dekningsgraden ikke må overstige 20 %.
- 2) Det er et mål at eksisterende skoger i så stor grad som mulig skal underlegges fri utvikling mot naturskog. Dette må enkelte steder vurderes opp mot ulemper for andre interesser og i forhold til sikkerhet for beboere og brukere. I særdeleshet gjelder dette langs hovedturveier, atkomststeder, viktige utsiktsområder, og skogkanter mot bebyggelse.
- 3) Miljøparken inneholder sårbare naturverdier, og inngrepene skal så langt det er mulig begrense skadene på arter, vegetasjon og terreng. Store arealer i miljøparken er knyttet til våtmark eller andre bæresvake marker. God planlegging ved gjennomføring av tiltak er helt nødvendig for å unngå skader eller slitasje på terreng og vegetasjon (se tabell 1).

Dødt trevirke er viktig for biologisk mangfold. Ved hogst/ tynning eller fjerning av døde trær, skal ikke trevirket fraktes ut fra miljøparken. Men det skal legges vekt på estetikk ved gjenlegging av død ved, slik at de ikke ligger og skjemmer. Trevirket bør trekkes ut til kantene, og fra de sentrale delene.

Ved eventuelt behov for nyplanting innenfor miljøparken, skal det kun plantes stedegne arter.

100 90 80 70 60 50 40 30 20 10 0 %
 Prinsippskisse som viser dekningsgrad av vegetasjon.

Tiltak	Vår	Sommer	Høst	Vinter	Annet
Rydding, tynning, hogst					På bæresvak mark kan det være nødvendig å utføre tiltak når det er tele i bakken.
Beskjæring (Styving)					Sen høst, vinter og tidlig vår for de fleste treslag. Unntak Bjørk og lønn tidlig høst. (Styving gjøres i august-september)
Slått					Tiltak utføres i regelen etter blomstring på sensommeren
Beite					
Etterbeite					

Tabell 1 Årstidsplan angir tidspunkt for hovedkategorier av aktuelle skjøtselstiltak i Østensjøområdet Miljøpark

2.1 Skjøtsel av vegetasjonsutforming i henhold til visjonsplan

Flomeng

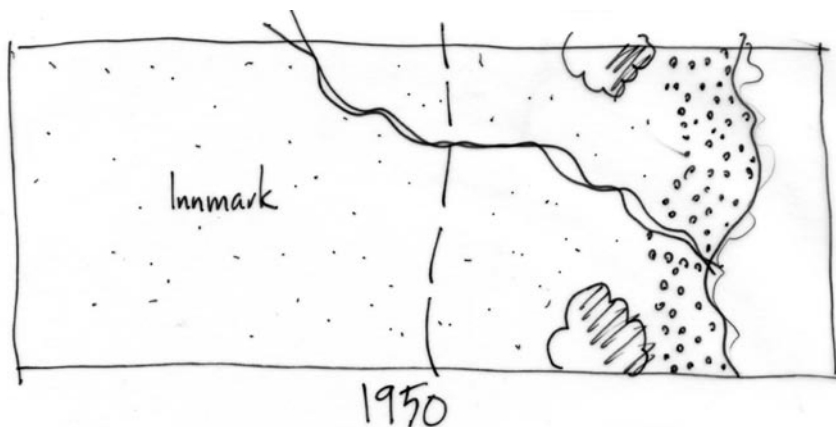
I dag er det ingen arealer som skjøttes systematisk som flomeng ved Østensjøvannet. Flomeng defineres som slåtteeng som jevnlig blir oversvømt og der karplanter danner åpen engvegetasjon. Det er ofte vanlig å skille mellom gradientene sumpeng, våteng og friskeng, der sumpeng er den våteste. Friskeng vil ofte tørke ut i løpet av sommeren. Her omtales alle kategorier under fellesbetegnelse flomeng. Vegetasjonssammensetning og vekst preges av stor vann- og god næringstilgang, med stor vekst jevnt fordelt i vekstsesongen. Denne planen legger opp til at noen arealer rundt vannet og Bogerudmyra skjøttes som flomeng.

Restaureringstiltak: I tilfeller der enga er svært gjengrodd gjøres forberedende tiltak, fortrinnsvis over to år. Det første året fjernes oppslag og busker, samt enkelte større trær, slik at man får en halvåpen situasjon. Det andre året fjernes restene av de trærne som skal fjernes. Hogstavfall skal fjernes.

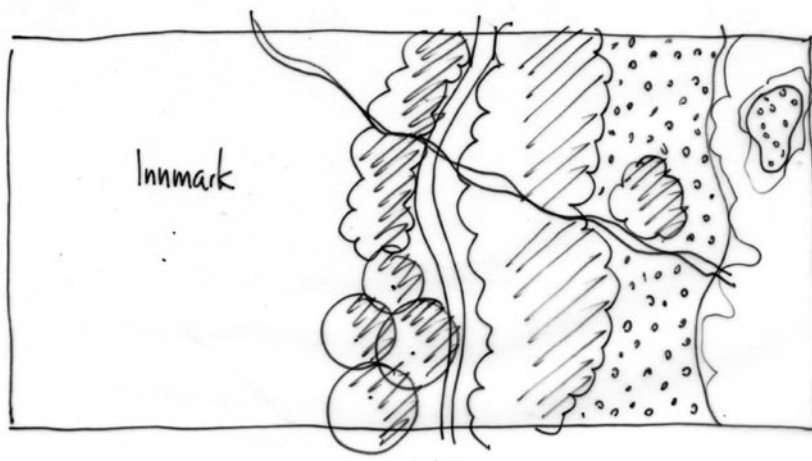
Skjøtselstiltak:

- Slått utføres om høsten, fortrinnsvis årlig eller alternativt med 2-3 års sykluser ved ljå, gresstrimmer eller annet lett utstyr. Slått skal av ressurs hensyn utføres kun på begrensede arealer i flomengen. Tuer av tuestarr er sjeldne i dag og skal ikke slås
- Rydding av løvkratt etter stubbeskuddforyngelse, spesielt gråseljekratt, ryddes med 1-2 års mellomrom. Det kan være en fordel å utføre rydding samtidig med slått av området, og helst om våren. Det kan være aktuelt å fjerne kvist for å unngå etablering fra stiklinger
- Dekningsgrad av trær og busker skal være under 20 % for å sikre god lystilgang til feltsjiktet og for opprettholdelse av siktelinjer mot vannspeilet. De eldste stammene av seljekratt bevares.
- På begrensede flomengarealer med stor slitasje fra gjess eller tråkk, skal gråseljekratt og annen trevegetasjon spares. Det er ønskelig at dekningsgraden av trevegetasjon (inkl. gråselje) skal være om lag 30 % for å begrense gjessenes bruk av flomenga innenfor.
- Det utvikles monumentale solitære trær av allerede godt etablerte stedegne løvtrær.

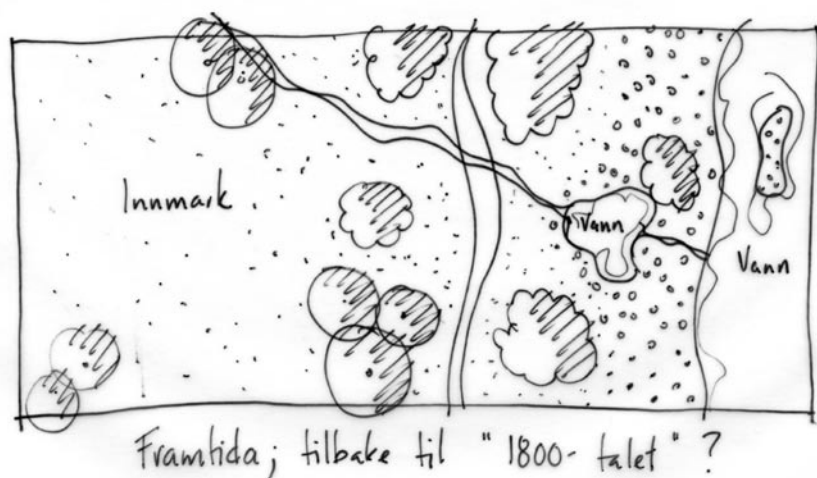
Situasjon 1950

Dagens situasjon

Framtida - tilbake til 1800-tallet?

Illustrasjon viser utvikling av kantsone i våtmark mot innmark fra ca 1950 til i dag. Siste skisse illustrerer et bilde av ønsket fremtidig kantsone i strandeng og strandbeite. Dekningsgrad er 20 %

Våtmarksbeite

Det finnes i dag ikke våtmarksbeite ved Østensjøvannet. I tidligere tider har imidlertid fuktige og våte marker vært viktige som beitemark, da de har høy og varig vekst av smaksrike urter og gras. Gjennom beite, tråkk og naturlige forstyrrelsesprosesser sørger dyrene for at det blir en mosaikk av grasbakker, tuer og vanndammer. Tråkk skaper nedsenkinger som fylles med vann og vannet blir dermed holdt tilbake på beitemarka. I Sverige blir beltet av våtmark som veksler mellom gras/siv og vanndammer kalt for *blå bård*. *Blå bård* er svært gunstig for veksten, samt for frøsetting/spiring av planter og mangfoldet av både dyre- og plantearter. Denne planen legger opp til gjenskaping av våtmarksbeite langs vannets bredder.

Restaureringstiltak: I tilfeller der enga er svært gjengrodd gjøres forberedende tiltak, fortrinnsvis over to år. Det første året fjernes oppslag og busker, samt enkelte større trær, slik at man får en halvåpen situasjon. Det andre året fjernes de andre trærne som skal fjernes. Store stubber bør vurderes fjernet. Hogstavfall skal fjernes.

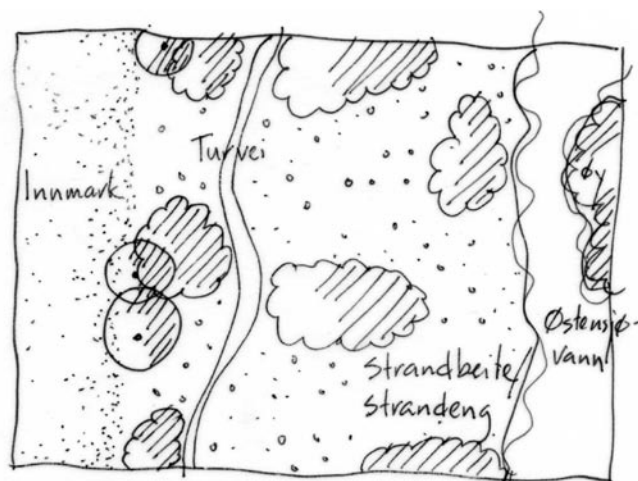
Skjøtselstiltak:

- Beitedyr slippes på beite etter at den primære hekketida er over, fra midten av juni. Det er viktig at marka blir skikkelig nedbeita i løpet av sommeren.
- Rydding av løvkratt, spesielt gråseljekratt (hovedsakelig gråselje), skjer med 1-2 års mellomrom. Det er viktig å fjerne alt hogstavfall, bl.a. for å unngå etablering fra stiklinger
- Dekningsgrad av trær og busker bør være under 20 % for å sikre god lystilgang til feltsjiktet og for opprettholdelse av siktelinjer mot vannspeilet. De eldste stammene av gråseljekratt bevares.
- Det bør vurderes å sette opp gjerde ytterst mot vannet for å hindre erosjon i svake kanter i strandsonen.

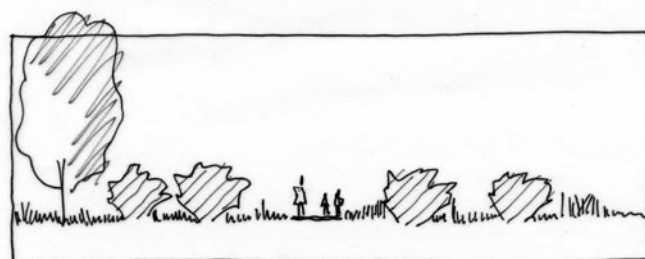
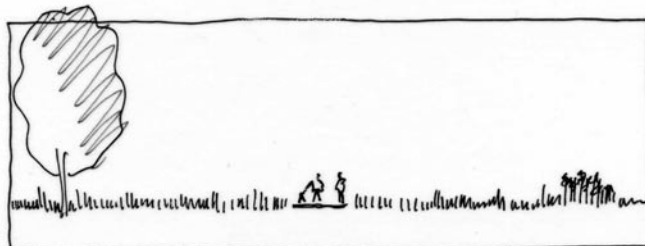
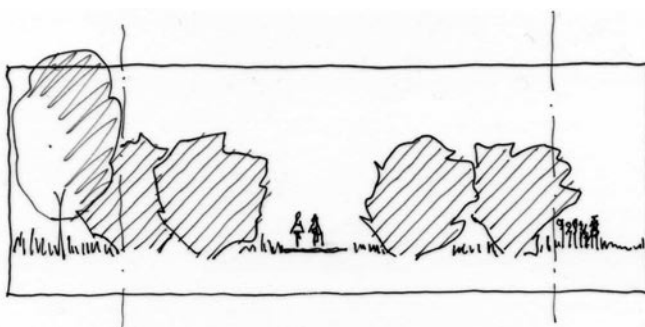
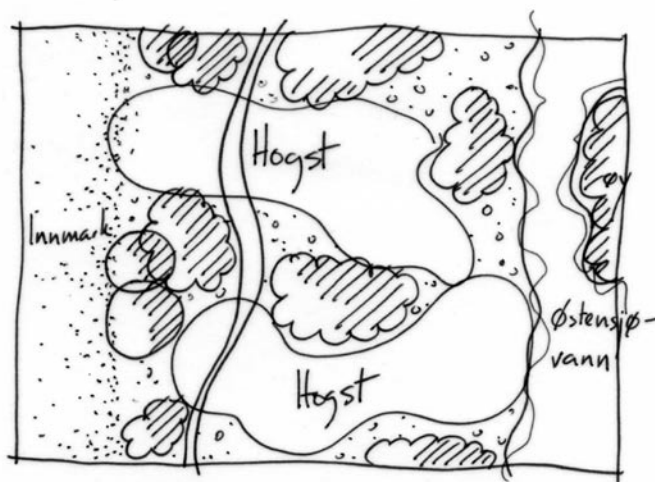

Illustrasjon viser beltet av våtmark som "blå bård"

Illustrasjon viser visjon/målsetning for ønsket tilstand i strandeng og strandbeite

Illustrasjon viser tiltak for å oppnå ønsket tilstand i strandeng og strandbeite

Prinsippsnitt for seljekkraft uthogd i striper/
felt der første skisse viser dagens tilstand,
andre skisse viser uthogd tilstand og tredje
skisse viser oppslag som må ryddes med
1-2 års mellomrom

Våtmark i naturnær tilstand

Arealer med våtmark i naturnær tilstand finnes først og fremst i naturreservatet. Her inngår hovedsakelig sumpskogene langs vannet, takrørskogene og øyene. Erosjonsutsatte bredder og øyer har hovedfokus ved skjøtselen. Mange av øyene er gjengrodd med tett og storvokst tre- og buskvegetasjon. Dette forringer forholdene for våtmarksvegetasjon. Den kontinuerlige erosjonen på øyene fører til at trærne undergraves og velter. I slike situasjoner akselererer erosjonen og gjør øyene ustabile. Det er ønskelig å utvide arealene med stabile sumpskoger der slike forekommer i dag.

Restaureringstiltak: Erosjonsforebyggende tiltak ved å etablere evigung skog/kratt og velutviklet våtmarksvegetasjon på øyer og langs erosjonsutsatte kanter. Rydding av gråseljekratt hvert 10. år. Ryddingen skjer fortrinnsvis feltvis og over flere år på de største øyene.

Skjøtselstiltak:

- Større trær i vannkanten som står i fare for å falle overende, fjernes ved hogst for å hindre erosjon. Stubben og rota binder kanten og fjernes i hovedsak ikke. Det samme gjelder dødt trevirke, som er viktig for bevaring av biologisk mangfold. Forekomst av døde trær og stubber i vannkanten må imidlertid vurderes opp mot faren for utrasing og tilstopping av kanaler.
- I stabile sumpskogområder, for eksempel svartorsumpskoger, og der erosjon ikke er noe problem i dag er kun mindre tiltak påkrevd. Det kan enkelte steder være aktuelt å vurdere rydding og tynning i gråselje og andre salix-arter, og fremelske arter som bjørk, svartor, gråor og rogn. Alle store trær skal spares så lenge det ikke er fare for utrasing.
- Siktlinjer fra hovedturveien til vannet sikres iht. illustrasjonsplanen. Om nødvendig ryddes gråseljekratt i smale belter for å bedre sikten mot vannet. Evigung gråseljekratt hogges da hvert 1.-2. år (se spesielt siktlinjer på Bogerudmyra og ved Vadedammen).

Fulldyrket innmark

Den fulldyrkete innmarka er i privat eie og dekker store arealer rundt gårdene Abildsø og Østensjø. Disse arealene har blitt drevet ved jordbruk i minst 1500 år, med ulike skjøtselsmetoder, ulik produksjon, og til dels ulik oppdeling med ulike kantsoner. Det er vesentlig at den historiske kontinuiteten i bruk av marka opprettholdes. Bruk av innmarka er regulert både gjennom kulturminneloven og gjennom plan- og bygningsloven. Det er i tillegg vesentlig at overordnede rammer for drift av innmarka gjør det mulig for grunneierne å opprettholde ønsket skjøtsel. Fulldyrka mark må holdes i god hevd. Det kan være aktuelt å vurdere økologisk drift eller en større variasjon av dyrkningsvekster.

Skjøtselstiltak iht kap. 2.2:

- Kanter og skogsbryn ivaretaes og videreutvikles
- Bekkeløp skjøttes
- Belter og linjedrag skjøttes
- Evt. åkerholmer skjøttes

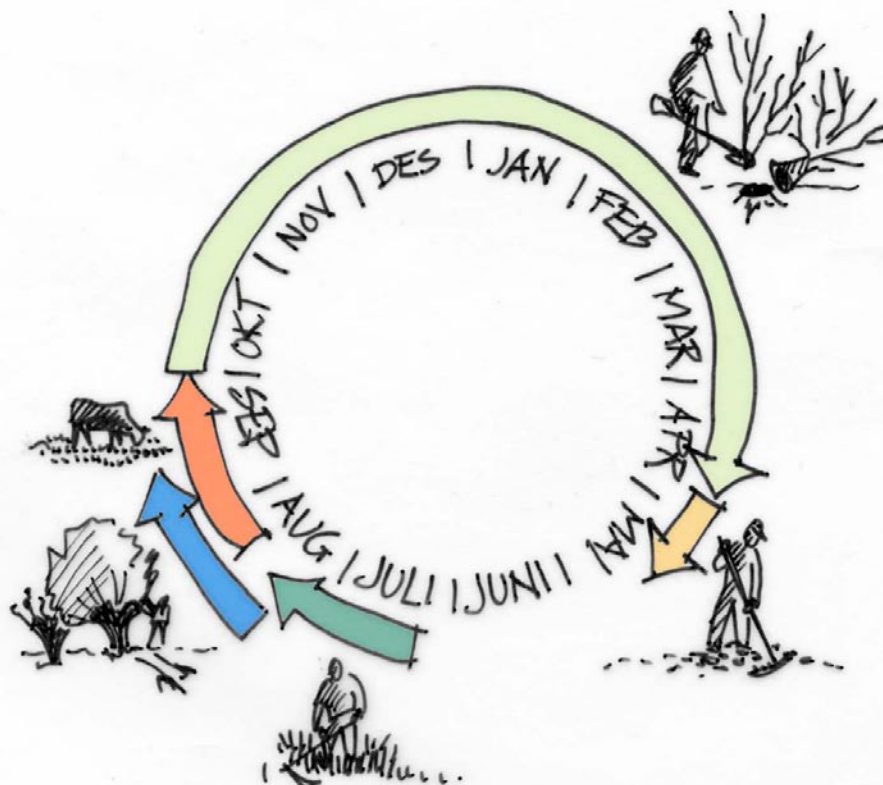
Tørre slåtteeenger

Det finnes noen få små arealer som skjøttes som slåtteeeng ved Østensjøvannet, bl.a. i forbindelse med Abildsø gård, Bakkehavn sør, og friskere utforminger finnes sydøst for Bogerudmyra og ved Sjøli på østsiden av vannet. Målet med slåtteeenger var i tidligere tider å produsere vinterfôr. Slåtteeenger ble som regel verken gjødslet, kultivert eller tilplantet med kulturplanter. Tørre og urterike slåtteeenger er lyskrevende og slåttetilpasset vegetasjon utvikles over lang tid med artsrik flora av gras og blomstrende urter. Busk- og tresjiktet skal være slik at det i minst mulig grad kaster skygge på enga. Trebevokste slåtteeenger kalles ofte for lunder. I denne skjøtelsesplanen skilles det ikke mellom slåtteeeng og lund.

Restaureringstiltak: I tilfeller der enga er gjengrodd gjøres forberedende tiltak ved å fjerne oppslag av busker og trær. Kvisten fjernes.

Skjøtselstiltak:

- Slått utføres 1 gang per år. Området slås med ljå, slåmaskin eller evt. forhøster. Første slått utføres på seinsommeren etter blomstring og frøsetting i juli / begynnelsen av august.
- Gras kan tørkes på bakken, maks fire dager, før det fjernes.
- Noe etterbeite med husdyr om høsten (aug/sept), evt. tidlig vår (april/mai), kan være gunstig. Ved etterbeite slippes dyra innpå to uker etter slått. Høstbeite avsluttes før marka blir våt av høstregn.
- Fremmede problemarter må slås før frøsetting og fjernes fra engen.
- Enkelte trær kan styves (beskjæres). Oppstamming av trær skal også vurderes.
- Gamle eiker og andre godt etablerte enkelttrær i kantsonen fristilles. Det taes vare på iøynefallende blomstrende/fruktbærende trær, samt eventuelle forekomster av geitved, grove og gamle, døende og døde solitære trær og busker. I den grad det finnes hassel skal en stor del av disse bevares.
- Ingen form for gjødsel skal brukes.

Illustrasjon viser
årstidsplan for slåtteeeng

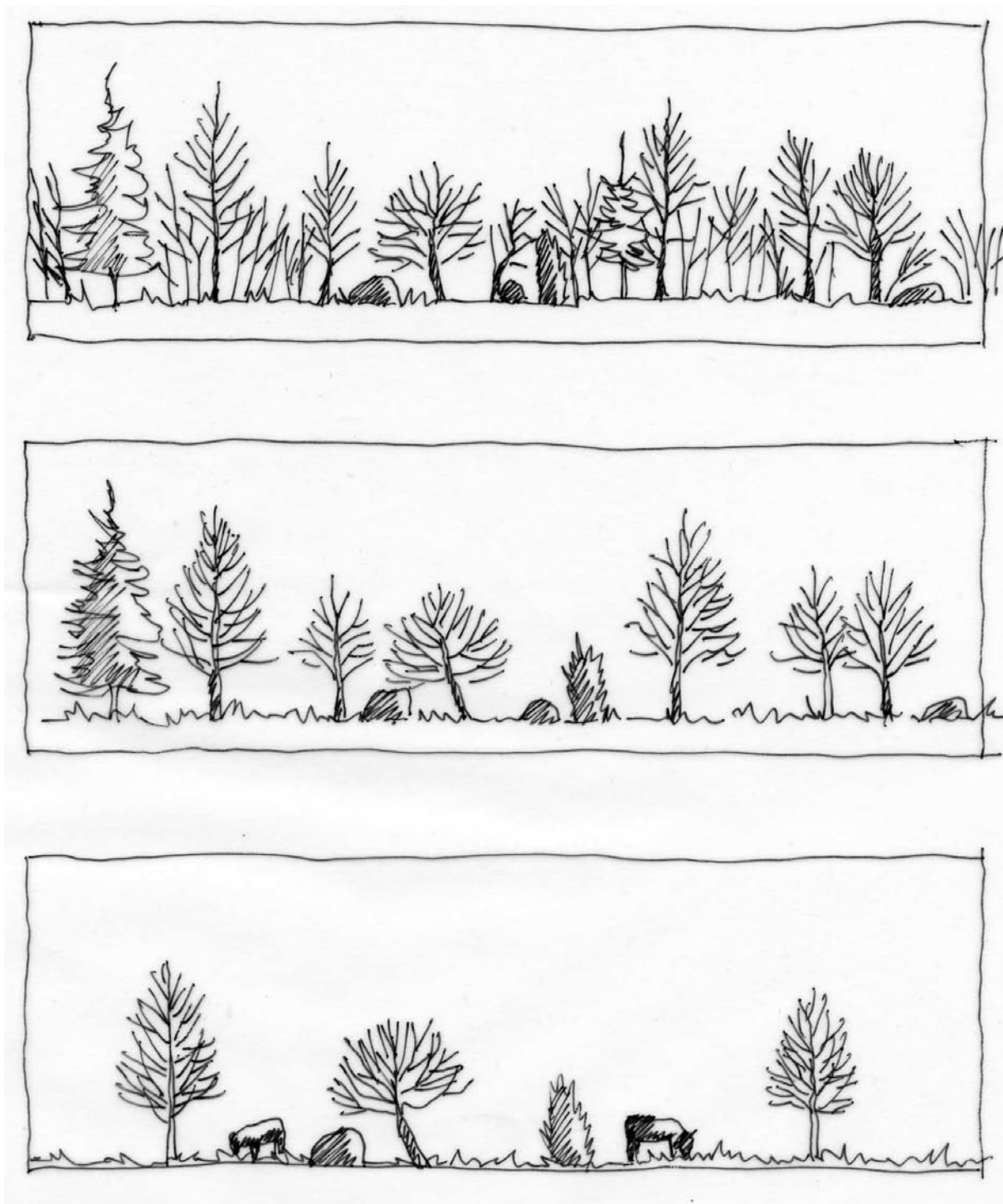
Beitemark inkl. skogsbeite og hagemark

I tilknytning til Abildsø gård og Østensjø gård finnes i dag større arealer som holdes i hevd som beitemark. Beitemark er i denne planen en fellesbetegnelse på areal som beites, dvs. beitebakker/beitevoller, hagemark og skogsbeite. Beitebakker/beitevoller er åpne arealer med lave og tettvokste gras og urter som resultat av langvarig beiting. Beitemarka har i dag ofte spredt eller gruppevis busk- og tresjikt og kan beskrives etter dominerende treslag, der busk- og tresjiktet er slik at det i minst mulig grad kaster skygge på marka. Tidligere ble tresjiktet ofte høstet ved styving og lauvving. Det må foretaes en løpende vurdering av type husdyr i forhold til karakteren til beitet, antall husdyr og lengde på tidsrommet det beites. Flomeng bør beites av storfe.

Restaureringstiltak: Overgrodd beitemark restaureres over en toårsperiode. Det første året ryddes marka for uønsket kratt og pionertrær. Enkelte større trær kan hogges. Det andre året tynnes det i tresjiktet. Gamle eiker og andre velutviklede enkelt-trær fristilles. Styvede trær, iøynefallende blomstrende/fruktbærende trær, geitved samt grove og gamle, døende og døde solitære trær og busker bevares. I den grad det finnes hassel skal en stor del av disse bevares.

Skjøtselstiltak:

- Beitemarka vedlikeholdes ved årlig eller periodisk husdyrbeiting.
- Beitedyr slippes på beite når veksten er som best om våren eller forsommeren.
- Marka skal være godt avbeita før midtsommeren.
- Gjenvekst av busker og trær ryddes hvert år eller etter behov.
- Styvingstiltak vurderes. Det kan være aktuelt å etablere nye styvingstrær. Gamle styvingstrær skal restaureres, om mulig. Slitasje ved tråkk og beite må vurderes ved forekomst av sårbare vegetasjonstyper på beitemarken, f. eks. tørrbakker.
- Alt hogstavfall skal fjernes fra beitet.
- Kunstgjødsel skal ikke brukes.

Illustrasjon viser restaurering av gammel gjengrodd beitemark. Dette skjer over to år

Tørrbakke

I tilknytning til gårdene finnes flere små felter med tørrbakkevegetasjon. Det største arealet med utviklede tørrbakker finnes imidlertid i tilknytning til Oppsalskrenten. Tørrbakke brukes her som betegnelse på skrinne, tørre og lite produktive områder som huser en flora av konkurransesvake plantearter. Tørrbakken er sårbar for tråkkslitasje og gjengroing.

Skjøtselstiltak:

- Slått bør vurderes utført med noen års mellomrom.
- Området slås med ljå eller tilsvarende håndredskap.
- Slått utføres på seinsommeren etter blomstring og frøsetting i juli/begynnelsen av august.
- Det er viktig å hindre oppslag av ask og andre trær, slik at den lyselskende floraen ikke blir skygget og konkurrert ut.
- Gras kan tørkes på bakken, maks fire dager, før det fjernes.

Parkskog

Ved Østensjøvannet finnes i dag små arealer med parkskog. Innslag av parkskog finnes for eksempel langs turveien syd for fotballbanene på Abildsø. Parkskogen inneholder et åpent og lyst skogbilde, der det er lett å ferdes i terrenget og der det over tid utvikles ganske store dimensjoner av herskende trær. Tresjiktet er glissent, gjerne bestående av mange forskjellige løvtrærarter, som gis anledning til å vokse seg store og gamle. Busksjiktet er sparsomt eller konsentrert i grupper, noe som sikrer god sikt og tilgjengelighet. Feltsjiktet skal være naturlig skogbunnvegetasjon. En velutviklet parkskog med store gamle og hule trær vil kunne være levested for et stort mangfold av planter og dyr. Parkskogen verdsettes stort blant brukerne i friluftslivet. Det bør etableres parkskogpreg langs turveier i sluttet skog for å øke sikten inn i skogen. Skjøtselen gjennomføres da innen en avstand på 5-15 meter til hver side av turveien. Bredden på parkskogen bør være størst ved innfallsporter, og vurderes fortløpende langs traseen med hensyn til naturverdier, landskap og sikkerhet. Det er viktig å være klar over at parkskogen vil innby til høyere ferdsel utenfor stier og veier enn annen skog, og tiltak for å begrense trafikken utenfor veien kan være aktuelt. Forekomst av vindfall og dødt trevirke bør også begrenses i parkskog. Innføring av parkskogskjøtsel må derfor vurderes opp mot konsekvenser for dyre- og plantelivet. Parkskog kan være et effektivt tiltak for å hindre gåsebeite, og må over tid vurderes som et godt tiltak også andre steder i tilknytning til vannspeilet.

Skjøtselstiltak:

- Gjennomhogst der 30-40 av de største og eldste trærne med best utviklete kronesjikt settes igjen per dekar. Disse trærne skal viss mulig være løvtrær, og fortrinnsvis edelløvtrær. Alle gamle hasselkratt bevares. Annen tre- og buskvegetasjon ryddes vekk. Denne rydningen må gjentas hvert 5. år. Etter 20-30 år må det vurderes å spare noe gjenvekst i parkskogen for å sikre rekruttering.
- Oppkvisting av trærne er et egnet tiltak i parkskogen.

- Eventuell kjøring med tunge maskiner i tilknytning til våtmark, sumpskog og på andre bæresvake marker bør skje på frossen eller snødekket mark.
- Ved hogst spres stammene inne i skogen. Hogstavfall skal ikke legges slik at det er heldekkende. Greiner fjernes evt. Ved store mengder kan evt grovt hogstavfall taes til ved. Ved bruk av hest kan man utvide driftssesongen også til barmarkstiden i naturskogen. Bruk av hest i bynære områder har vist seg positivt for opplevelsen og viktig som et pedagogisk innslag. I tillegg stiller hestekjøring som regel mindre krav til driftsveibredde og gir vanligvis mindre skader på skogen og marka enn traktordrift.

Naturskog

Naturskogarealene er lokalisert i ytterkantene av området, og danner en naturlig innramming av kjerneområdet med åpne våtmarks- og kulturlandskapsarealer. Det er intensjonen at naturskogarealene skal utvikle naturskogstrukturer over tid. Dette vil bl.a. innebære større innslag av gamle trær, død ved og flersjiktet kronestruktur. Naturskogen vil ha et mosaikkartet preg i området, grunnet den store variasjonen i vegetasjonstyper, topografi og tilstand for naturlig suksesjon. Et generelt trekk vil likevel bli en utvikling mot tettere skoger, med større grad av selvtynning og dannelse av død ved, samt sjiktning. På lang sikt vil imidlertid skogene igjen få en mer åpen struktur, med stor andel gamle trær og død ved.

Skjøtselstiltak:

- Naturlig suksesjon og foryngelse, med noe ekstensiv skjøtsel.
- Etablering av parkskogpreget kant kan være aktuelt langs ferdselsårer. Særmerkede naturelementer og eldgamle trær skal spares. Bredden på kanten må vurderes på stedet basert på en helhetsvurdering av topografi, vegetasjonstyper, naturelementer og arts mangfold.
- Mot bebyggelse er det ønskelig at man i størst mulig grad beholder naturlig utviklede skogsbryn i naturtilstand, så sant dette ikke kommer i konflikt med sikkerhet og naboloven.
- Siktlinjer opprettholdes iht. illustrasjonsplanen. Dette gjøres ved at man rydder busker, kvister opp store trær og hogger enkelte trær i siktlinjen.
- Grovt hogstavfall skal legges igjen i naturskogen. Hogstavfall skal ikke legges slik at det er heldekkende.

Illustrasjon viser snitt gjennom naturskog fra Tallberget, gjennom Tallbergåsen til Østensjøvannet

2.2 Skjøtsel av landskapselement

Gamle trær og død ved

Gamle og hule trær, døende og døde trær i forskjellige stadier av forråtnelse er et viktig livsmiljø for store organismegrupper som for eksempel insekter og sopp. Døde trær er særs viktig for billefaunaen. Hule trær er viktig for ynglende flaggermus og hulerugende fuglearter. Derfor skal i hovedregelen alle gamle eller døde trær, som innebærer liten sikkerhetsrisiko, bevares på stedet. Ved felling av et gammelt eller dødt tre som innebærer en sikkerhetsrisiko, skal det grove trevirket plasseres lokalt for nedbryting, uten å kappes opp i biter. Døde trær som faller over stier og turveier skal, hvis mulig, legges ved siden av traseen. Kvist skal imidlertid fjernes fra åpne naturtyper for ikke å skygge ut verdifull flora. Særegne gamle trær, som historisk har stått i et mer åpent landskap, fristilles ved tynning og rydding. I naturskogområdene vurderes det i hvert enkelt tilfelle om slike tiltak er aktuelle. Død ved vil øke stort i naturskogarealene for fremtiden. Død ved som ikke kan plasseres lokalt, kan fraktes til arealer som er egnet for anrikelse av død ved.

Styvete trær

Styving er i utgangspunktet aktuelt for enkelte trær i kulturlandskapet rundt Østensjø gård og Abildsø gård. Styving bør utføres ca. hvert 5. år. Styvingsstedet bør være nært inntil forrige styvingssted. Treet beskjæres senhøstes eller i løpet av vinteren. Stammeskudd fjernes. Oppslag av unge trær som har vokst opp under eller inn i treets krone fjernes. Ask tåler vanligvis kraftig tilbakeskjæring. Dersom treet er gammelt med kraftige greiner etter siste styving bør treet styves 20-30 cm over forrige styvingsted.

Skogsbryn

Skogsbryn er overgangen fra areal med tresjikt mot åpne natur- eller vegetasjonstyper. Langvarig og sammenhengende husdyrbeiting skaper brede og lysåpne skogsbryn, noe som har vært vanligere i tidligere tider i miljøparken.

Det er en målsetting å utvikle to ulike typer bryn:

1. Gradvis kant eller trappetrinnsformet skogsbryn. Brynet bygges opp med et belte med urter og høyt gras ytterst, små busker og trær i midten og store, høyvokste trær innerst.
2. Skogsbryn i fri utvikling. Brynet behandles som naturskog.

Følgende bryn bør ha gradvis kant:

- Bryn mot slåtteenger og beitemarker
- Bryn mot våtmarksarealer

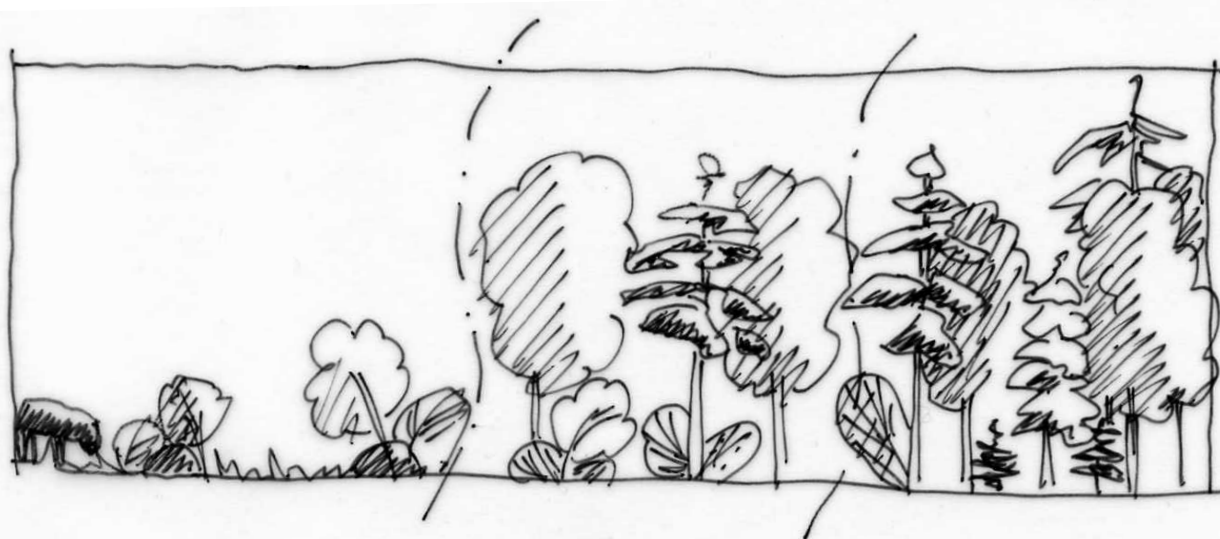
Følgende bryn bør ha fri utvikling:

- Enkelte bryn som grenser til naturreservatet.
- Bryn i Almedalen (felt 25)
- Bryn langs nedre del av Kirkeskogen (felt 22 og felt 23)
- Bryn langs nedre del av Oppsalskrenten (felt 29)

Skjøtselstiltak:

- Det legges vekt på så stor artsrikdom i tresjiktet som mulig.
- Uønskede fremmede arter som platanlønn, edelgran og balsampoppel fjernes.
- Trær og busker med iøynefallende blomster- og frukter skal prioriteres bevart.
- Bredde på skogsbryn med trappetrinnsform bør være minst 10 meter.
- Bryn som grenser mot beitemark bør beites.
- Hogstavfall fjernes.
- I barskogsbryn er det viktig å prioritere bevaring av enkelte løvtrær.
- Rydding og tynning utføres med 5-8 års mellomrom.
- Gamle og døde trær spares av hensyn til historisk dybde og biologisk mangfold.
- Ustabile trær, som øker faren for erosjon i strandsonen, fjernes.

*Illustrasjon viser mosaikkant.
Gjelder for våtmarksareal*

Illustrasjon viser bryn i fri utvikling. Blandingsskog mot beitemark

Bekkeløp med godt utviklet kantvegetasjon

Bekkeløp

Det er 5-6 større bekkeløp i miljøparken. Enkelte av disse er delvis lukket mens andre er helt lukket. Kanter og skråninger langs de åpne bekkeløpene er tildels planert og oppdyrket. Enkelte bekkeløp er endret og rettet ut. Graden av trevegetasjon langs elveløpene varierer fra sluttet skog til lysåpen vannkant- og engvegetasjon. I miljøparken er det ønskelig med åpne bekkeløp, som i stor grad har velutviklede kantsoner. Slike bekkeløp vil rense næringsrikt vann og på den måten begrense finstoff- og næringsavrenningen. Rikelig tilgang på vann og næringsstoffer gir dessuten rask tilvekst og stor produksjon. Bekkeløp med kantvegetasjon er viktige spredningskorridorer i kulturlandskapet, og utgjør viktige livsmiljøer for planter og dyr.

Skjøtselstiltak:

- Eldre og døde trær er generelt ønskelig som strukturdannende element. Trær som kan tilstoppe rør og hindre vannføring i bekkeløpet skal imidlertid fjernes. Ustabile trær vurderes fjernet etter behov.
- Det skal gjøres en løpende vurdering av tiltak i forhold til svake/utglidende kanter.
- Ved hogst må stubber få stå, da disse binder jordmasser og hindrer erosjon.
- Bekkeløp med spredt eller manglende trevegetasjon eller med bare buskvegetasjon bør holdes åpne eller halvåpne ved at de tynnes hvert 10. år.
- Det skal legges vekt på bevaring av artsmangfold ved ryddingstiltak.
- Bekkeløp med sluttet eldre skog skal i så stor grad som mulig få utvikle seg fritt.
- Dersom det skal skapes atkomst til bekken, skal dette skje der det er slitesterke kanter.
- Forekomst av hageavfall og søppel fjernes

Belter og linjedrag

Belter og linjedrag finnes flere steder i miljøparken i tilknytning til dyrket mark, for eksempel langs Ulsrubbekken. Belter og linjedrag er smale bestander av udyrket mark med tre-/busksjikt mellom åpen mark/dyrket mark. De finnes ofte i dele- og grenselinjer mellom naboer, åkre og åkerteiner, eller langs naturlige vassdrag og vegetasjonsgrenser. Det er knyttet en del ulemper ved å overlate belter og linjedrag til fri utvikling:

- Belter med utvokst og overmoden vegetasjon gir liten plass for ferdsel og kan tette grøfter og drenering.
- Smale og høye belter med dominans av trevegetasjon skaper ofte uønsket skygge på åker og eng og forbruker næringen fra åkeren.
- Tett trevegetasjon kan hindre ny foryngelse, og kan derved gjøre at man får en ensjiktet og lite variert vegetasjon.

Skjøtselstiltak:

- Trevegetasjon i belter og grøft åpnes fra kanten (se skogsbryn) eller tynnes.
- Tynning utføres slik at man oppnår et flersjiktet busk- og tresjikt.

- Forekomster av steingjerder og steinsamlinger synliggjøres ved fjerning av trær og busker som vokser inntil.
- Iøynefallende blomst- og frukt bærende busker og trær skal bevares.
- Busker og trær som skal fjernes permanent, må ringbarkes 2-3 år før ønsket resultat.
- Hogstavfall fjernes. Virke som kan brukes til ved taes vare på.
- Belter og linjedrag med tredominans bør ha dekningsgrad på 40-70 %
- Skjøtsel av belter og linjedrag utføres fortrinnsvis på vinterstid, med 5-8 års mellomrom.

Åkerholmer

Åkerholmer finnes i liten grad i miljøparken. Ved Østensjø gård finnes en åkerholme langs den sydlige kanten av den fulldyrka marka. Åkerholmer er øyer av fast fjell og blokker i dyrket mark. Disse utgjør verdifulle biotoper og skjul for dyre- og planteliv. Tidligere skjøtelsesmetoder var beiting, rask avbrenning og vedhogst. I dag har mange åkerholmer grodd igjen med tett trevegetasjon. Tidligere ble åkerholmer oftest brukt til deponering av plukkstein. I dag er rydningsrøysene ofte viktige kulturminner.

Skjøtselstiltak:

- Løvkratt og tregrupper tynnes slik at man oppnår en sjiktet og lysåpen vegetasjon.
- Kratt og overhengende vegetasjon i kanter ryddes, slik at uønsket skyggevirkning unngås.
- Karakterfull vegetasjon taes vare på.
- Gamle og hule trær og busker med iøynefallende blomster og frukter skal bevares.
- Kulturminner som rydningsrøysen o.a. fristilles.
- Hogstavfall og kvist fjernes.
- Skjøtsel utføres hvert 5-8 år, fortrinnsvis om høsten eller vinterstid.

Kulturminner

Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. I miljøparken er hustuffer, dammer, hageanlegg og ferdselsårer eksempel på kulturminner.

Ulemper ved fri utvikling

Gjengroing vil kunne føre til at røtter sprenger ut og forringer kulturminner, i tillegg til at de blir mindre synlige for brukere av miljøparken.

Tiltak:

- Alle tiltak skal godkjennes av antikvariske myndigheter.
- Dersom kulturminnet er i skog, skjøttes skogen rundt som parkskog i en radius på 10 meter, målt fra sikringssonen til kulturminnet på 5 meter.
- Løvkratt og pionervekster fjernes i sikringssonen på 5 meter fra kant av kulturminnet.
- Karakterfulle trær settes igjen, dersom røttene til disse ikke truer kulturminnet
- Trær som er i ferd med å velte, må hogges.
- Død ved flyttes til ytterkanten av kulturminnet, d.v.s. minimum 10 meter fra sikringssonen, og slik at det passer inn i kulturminnemiljøet.
- Utvalgte kulturminner skal skiltes.
- Skjøtsel skal skje med 5-8 års mellomrom.

Automatisk fredede kulturminner

Alle kulturminner eldre enn 1537 er automatisk fredet. Automatisk fredede kulturminner innefor miljøparken forvaltes av Byantikvaren, og årlig skjøtsel på områder med automatisk fredede kulturminner skal godkjennes av Byantikvaren før utførelse.

Automatisk fredede kulturminner bør generelt gjøres synlige og tilgjengelige. Av automatisk fredede kulturminner i miljøparken kan nevnes gravhauger og rydningsrøysen.

Ulemper ved fri utvikling

Gjengroing og utsprenging av røtter bidrar til forfall av automatisk fredede kulturminner.

Tiltak:

- Alle tiltak knyttet til automatisk fredede kulturminner skal godkjennes av byantikvaren.
- Der automatisk fredede kulturminner ligger i skog, skjøttes skogen som parkskog i en radius på 10 meter fra sikringssonen til minnet.
- Karakterfulle trær settes igjen, dersom de ikke er en trussel mot det automatisk fredede kulturminnet.
- Eventuelle skader på fornminne utbedres i samråd med fylkeskonservator.
- Automatisk fredede kulturminner skiltes.
- Tett markdekke av gras- og urteflora fremmes ved slått eller sauebeiting.
- Busker og trær fjernes i sikringssonen på 5 meters avstand fra minnet.
- Skjøtsel utføres hvert 3-5 år i en overgangsfase etter restaurering, senere hvert 5-8 år.

2.3 SKJØTSEL AV SPESIELLE FORHOLD

Siktlinjer og utsiktspunkt

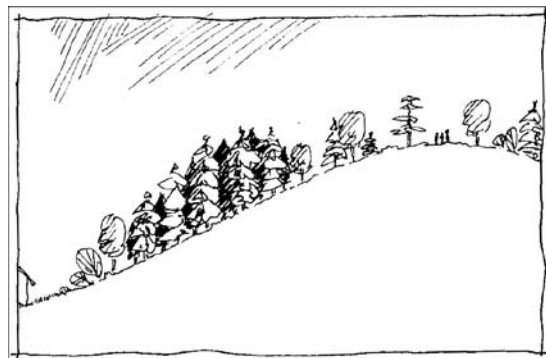
Siktlinjer opprettholdes enten ved at man kan skue "gjennom" vegetasjonen eller ved at vegetasjonen er lavere her enn omkringliggende vegetasjon. Det er tre ulike situasjoner i miljøparken som vil kreve ulik skjøtsel for å nå målet om gode siktlinjer. De viktigste siktlinjene er angitt i illustrasjonsplanen.

1) I våtmarksarealer bør dekningsgraden av busker og trær reduseres til 20 % for å kunne opprettholde eller etablere gode siktlinjer. Gråseljekratt og annen busk- og trevegetasjon må ryddes ned til ønsket dekningsgrad, og holdes nede ved rydding hvert 2. år.

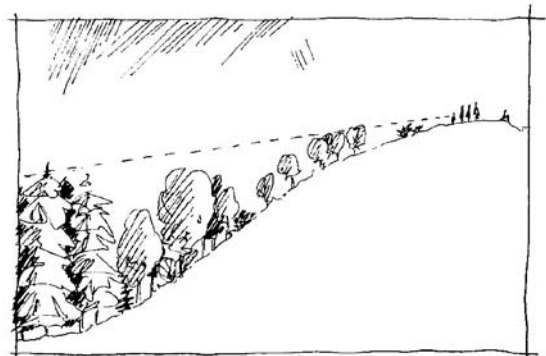
2) I naturskogen er det allerede store trær, og siktlinjene må utvikles ved å tynne i mellomsjiktet, kviste opp store trær eller endog fjerne enkelte store trær. Dette tiltaket må gjentas hvert 5.-15. år, avhengig av trærnes vekstpotensial.

3) Viktige utsiktspunkt på høydedrag i åpne områder, skjøttes ved å holde nede busk- og trevegetasjon som "evigungt" kratt ved sykluser på tiltak hvert 3. år.

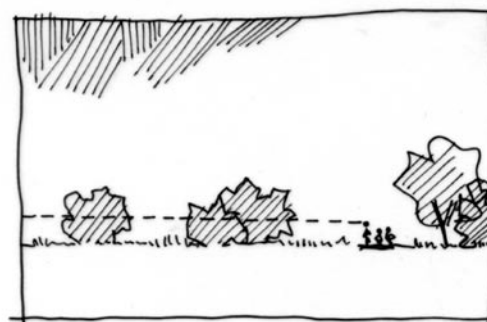
Figur viser sikt gjennom skogen ved tynning og fjerning

Figur viser sikt over tretoppene ved etablering av en "evigung" skog nær utsiktspunktet.

Figur viser sikt på våtmark der dekningsgraden er under 20 %

Gjess

Høyt beitetrykk fra gjess og tildels ender har enkelte steder resultert i artsfattig grasvegetasjon og erosjonsutsatte kanter. Det er, i følge Oslo kommunes handlingsplan for gjess, ønskelig at bestanden av kanadagås reduseres til et minimum. Bestandene av grågås og hvitkinngås skal holdes på et levedyktig nivå samtidig som de negative effektene begrenses mest mulig.

Tiltak:

- Etablering av beiteområde for gjess på nordøstsiden av Bogerudmyra ved tynning av buskvegetasjon og evt. slått. Dette skal avlaste de slitasjesvake breddene rundt Østensjøvannet.
- Naturlig tre- og buskvegetasjon langs store deler av vannet opprettholdes, for at arealene ikke skal bli mer attraktive for gjess.
- Det vurderes etablering av belter/grupper av trær som splitter opp større plenarealer og enger (ved idrettsanlegg). Slike tiltak kan begrense gjessenes forflytningsmuligheter og gjøre arealene mindre attraktive.
- Beplantning, terrengforming og møblering av hovedatkomst ved Østensjøveien, samt ved lekeplassområde ved Bogerudmyra, utføres med tanke på at arealene ikke skal bli for attraktive for gjess.
- Mating av fugl begrenses til nordenden av Bogerudmyra. Omfattende og systematisk foring av gjess og ender må unngås, og det må settes opp informasjon som forteller dette.
- Punktering av kanadagåsegg gjennomføres årlig i god tid før klekking
- Skremming bort fra uønskede arealer, og eventuelt skadefelling av voksne fugler, vurderes gjennomført etter behov (jf. Oslo kommunes handlingsplan for gjess).

Fremmede planter

De fleste fremmede plantearter er forholdsvis uproblematisk fordi de stort sett holder seg i veikanter, åkerkanter og på annen forstyrret mark, i tillegg til at mange av plantene er konkurransesvake i forhold til den naturlige vegetasjonen. Det finnes imidlertid plantearter i Østensjøområdet miljøpark som utgjør en trussel mot den stedegne vegetasjonen og det øvrige artsmangfoldet knyttet til floraen. Miljøparkens beliggenhet inne i byen medfører spredning av fremmede planter fra hager, parker og andre opparbeidete områder. I tillegg er deponering av hageavfall, samt spredning av arter knyttet til forflytninger av mennesker og dyr utbredt. Et viktig tiltak er i langt større grad å regulere deponering av hageavfall. Det er ønskelig at fremmede arter, i så liten grad som mulig, begrenser forekomst av de naturlig stedegne artene. Bekjempelsen skal konsentreres om følgende arter: kjempespringfrø, russekål, kanadagullris, parkslirekne, kjempebjørnekjeks, edelgran, og dernest arter som platanlønn, poppel, fagerfredløs, gravbergknapp, snøbær, hvitkornell, sibirkornell og spirea. I tillegg finnes det forekomster av andre fremmede arter som vurderes å ha liten betydning som konkurrent til stedegen vegetasjon.

Det bør informeres om forekomst av fremmede arter til brukere av miljøparken, og hvordan alle kan bidra til å unngå spredning av disse. Dette skjer som informasjon på tavler sammen med annen generell informasjon ved definerte innfallsporter.

Skjøtselstiltak:

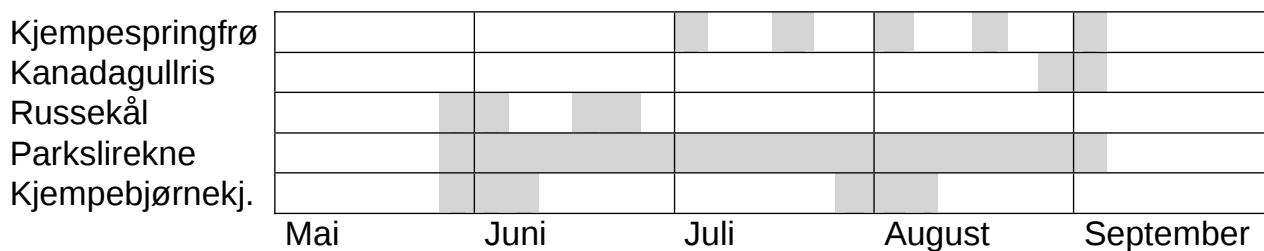
- Slått forsommer før frøsetting
- Luking, oppgraving med rot
- Heldekkende presenninger

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Tiltak	Måned
Kjempespringfrø	<i>Impatiens glandulifera</i>	Bekjempes systematisk med luking av enkeltindivid og med slått av større bestander. Bør gjennomføres minst hver 3. uke.	Juli-september
Kanadagullris	<i>Solidago canadensis</i>	Bekjempes systematisk. Oppgraves og/eller slås før frøsetting. Repeterende tiltak.	Juli-august og august-september
Russekål	<i>Bunias orientalis</i>	Bekjempes systematisk. Oppgraves og/eller slås før frøsetting. Siden arten gjerne blomstrer på nytt kan det være nødvendig med bekjempelse 2 ganger.	Mai-juni
Parkslirekne	<i>Fallopia japonica</i>	Liten bestand kan bekjempes systematisk ved oppgraving. Store bestander må tildekkes med heldekkende masser/duk.	Vekstsesongen
Kjempebjørnekjeks	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	Bekjempes systematisk ved oppgraving.	Mai-juni og eventuelt gjentak i juli-august

Tabell 2. Tiltak for å redusere utbredelsen av de mest problematiske fremmede plantene i Østensjøområdet

Sted	Arealplan	Prioritet	Omfang	Viktige arter
Vadedammen-Østensjøbekken	Felt 2	1	Stort	Kanadagullris Kjempespringfrø Russekål Parkslirekne (hvitkornell, spirea)
Rognerudskogen	Felt 2	3	Begrenset	Kanadagullris
Tallbergåsen	Felt 5	2	Middels	Platanlønn Kanadagullris
Sjøli	Felt 5	1	Begrenset	Kanadagullris
Tallberget	Felt 6	2	Begrenset	Kanadagullris Russekål
Nordre Abildsø gård	Felt 9 Felt 10	1	Begrenset	Kanadagullris
Abildsø idrettsfelt	Felt 11	2	Begrenset	Kanadagullris
Østensjøvannet naturreservat	Felt 12	1	Middels	Kanadagullris Kjempebjørnekjeks (sør)
Bogerudmyra V	Felt 13	3	Begrenset	Kanadagullris
Bakkehavn (eng)	Felt 15	3	Middels	Kanadagullris Russekål
Bakkehavn Sør	Felt 16	3	Begrenset	Kanadagullris
Bogerudskogen	Felt 19	3	Begrenset	Kjempespringfrø
Bølerbekken	Felt 19	1	Begrenset	Kanadagullris
Bølerbekken SV	Felt 24	2	Begrenset	Russekål (veikant)
Østenssjø gårds jorder	Felt 25	2	Begrenset	Russekål (veikant) Platanlønn, edelgran (Almedalen) Kanadagullris
Oppsalskrenten	Felt 29	3	Begrenset	Fagerfredløs

Tabell 3. Oversikt over forekomster av problematiske arter i Østensjøområdet. Tabellen angir steder der det skal settes inn særlige tiltak for bekjempelse av problematiske fremmede planter, angitt med prioritet og omfang. For mer detaljert angivelse av sted henvises til Brandrud et al. 2005

Tabell 4. Tidspunkt for bekjempelse av de fem mest problematiske plantene

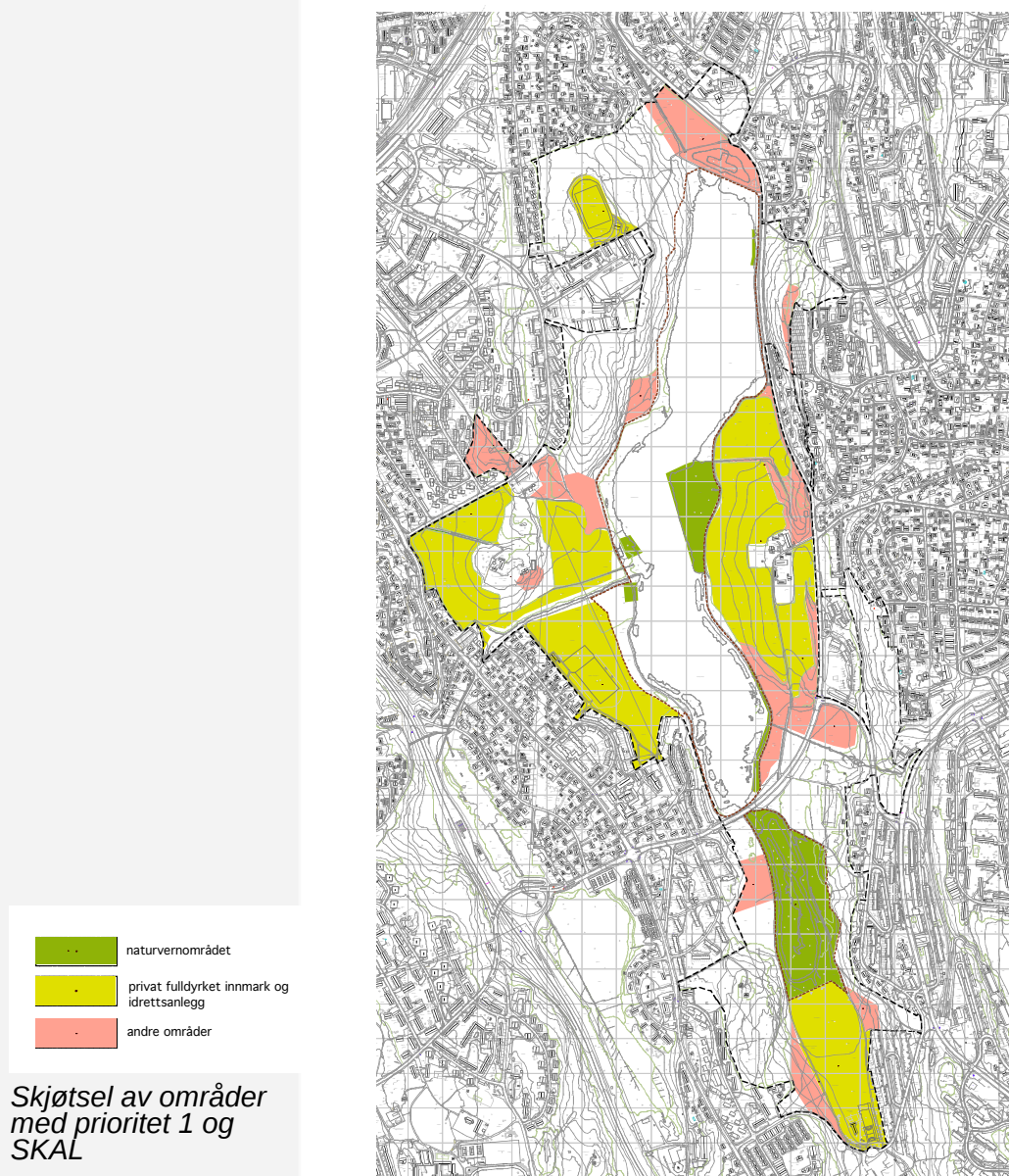
3 SKJØTSEL AV DELOMRÅDER

Delområdenes avgrensning er angitt på arealkartet og sammenfaller, med få unntak, med reguleringsplanens felter. Unntak er arealene benevnt `opparbeidet sted/ atkomst`, som er inndeinert som nye felt og overlapper dermed ofte flere av arealfigurene i reguleringsplanen.

Statusrapporten "Østensjøvannets natur- og kulturkvaliteter" er et viktig grunnlag for beskrivelse av dagens tilstand for hvert enkelt delområde i dette kapitlet.

Det skilles mellom skjøtselstiltak (Tabell 5) og restaureringstiltak (Tabell 6). De aller fleste tiltakene i miljøparken er knyttet til løpende skjøtsel av delområder. Restaureringstiltak er tiltak som krever utvidet ressursbruk, og der det er ønske om å forandre tilstanden og eventuelt arealbruken av stedet.

Tiltak i skjøtelsplanen følger en tiårsplan iht. rulleringsperioden.

Tabell 5.
Oversikt over
skjøtselstiltak
fordelt på perioder,
prioriteringer og
frekvens. For
områder med privat
forvalteransvar
viser tabellen kun
ønskede tiltak og
metoder. Det kan
ikke pålegges
grunneier krav om
slik skjøtsel.

Felt/Navn	TILTAK	Periode	Prioritet	Frekvens (antall år til gjentak)	For- valter- ansvar
Felt 1 Østensjø skole	Videreføring av dagens parkskjøtsel	1	skal	1	UE
Felt 2 Atkomst nord					
a) Enga med Østensjøbekken	a) Rydding/slått/kantskog	1	skal	1	FRI
b) Vadedammen-Østensjøbekken	b) Slått/rydding	1	skal	Etter behov/ årlig slått	FRI
c) Rognerudskogen	Ekstensiv skjøtsel/fristilling hasselkratt/parkskogpreg langs turvei	1	bør	5	FRI
Felt 3 Manglerud idrettsanlegg	Oslo kommunes vedlikeholdsplan				KIE
Felt 4 Kantareal mot ny idrettshall	Oslo kommunes vedlikeholdsplan				KIE
Felt 5 Tallbergåsen og Sjøli					
a) Tallbergåsen	a) Ekstensiv skjøtsel/Fristilling hassel/ parkskogpreg langs turvei /siktlinjer	1	bør	10	FRI
b) Sjøli	b) Slått/kantskog etableres/siktlinjer	1	skal	5 / årlig slått	FRI
Felt 6 Tallberget					
a) Naturskog	a) Ekstensiv skjøtsel/siktlinjer/kulturminner fjerning av gran/fristilling hassel/ parkskogpreg langs turvei	2	kan	10	FRI
b) Beitemark	b) Beite	1	skal	årlig beite	FRI
Felt 7 Eikelunden	Beite	1	skal	årlig beite	FRI
Felt 8 Transformator	Vegetasjonsskjerm	3	kan	Etter behov	E-verk
Felt 9 og Felt 10 Abildsø gård og Abildsøjordene					
a) Tørreng	Etterbeite/rydding/slått	1	skal	årlig beite /rydding hvert 5 år	Privat
b) Beitemark	Beite /styving	2	skal	årlig beite	Privat
c) Hageanlegg	Styving/ skjøtsel av hageanlegg	2	skal	5/ årlig skjøtsel	Privat
d) Dyrka mark/Innmark	Som i dag	1	skal	1	Privat
e) Smedbergbekken	Våtmark i naturnær tilstand	2	skal	5	FRI
f) Utløp Smedbergbekken (atkomst vest)	Rydding /slått	1	skal	2 / 2 årlige slåtter	FRI
Felt 11 Abildsøfeltet	Som i dag / videreutvikles	1	skal	1	KIE
Felt 12 Østensjøvannet naturreservat					
a) Flomeng	Slått/Tynning kratt	1	skal	5 / årlig slått	FMOA
b) Våtmarksbeite	Beite/Tynning kratt	1	skal	5 / årlig beite	FMOA
c) Våtmark i naturnær tilstand	Rydding/Tynning gråselje	1	skal	5	FMOA
d) Bogerudmyra	Tynning i etapper / slått	1	skal	2 / årlig slått	FMOA
Felt 13 Bogerudmyra vest					
a) Flomeng og tørreng	Beite	1	skal	2	FRI
Felt 14 Bakkehavn - tunet	Anlegg restaureres – skjøtsel etableres i henhold til dette	2	bør	Etter behov	FRI
Felt 15 Bakkehavn og Langerud					
a) Beitemark	Beite	2	bør	årlig beite	FRI
b) Naturskog	Ekstensiv skjøtsel/Etablering av kantsone	3	bør	10	FRI
Felt 16 Bakkehavn sør					
a) Naturskog	Ekstensiv skjøtsel/fristilling hassel /kantsone/ parkskogpreg langs turvei	2	bør	10	FRI
b) Tørr slåtteeng	Slått / kantsone	1	skal	5 / årlig slått	FRI
Felt 18 Rustadfeltet	Iht eksisterende vedlikeholdsplan	1	skal	1	KIE
Felt 19 Bogerudskogen og Bogerudmyra nordøst, Bølerbekken og Kvernjordet					
a) Naturskog	Ekstensiv skjøtsel/tynning tråkk ved Bølerbekken mot fossen/kantsone	2	bør	10	FRI
b) Slåtteeng (sørlig del)	Slått	1	skal	1	FRI
c) Parkskog	Gjennomhogst/fristilling/slått	2	bør	1	FRI
d) Beitemark (Kvernjordet)	Beite	1	skal	1	FRI
Felt 20 Parsellhagene					
Felt 21 Regulert bebyggelse					
Felt 22 og felt 23 Kirkeskogen	Ekstensiv skjøtsel/fjerning grantrær /fristilling eikettrær/siktlinjer/tynning hovedtråkk	1	skal	10	FRI
Felt 24					
a) Flomeng	slått	1	skal	1	FRI
Felt 25 Østensjøjordene med Almedalen					
a) Almedalen	Fjerning edelgran og platanlønn/bekjempelse	1	skal	Etter behov	Privat
b) Innmark	Som i dag / bekjempelse	1	skal	1	Privat
c) Beitemark	Beite	1	skal	1	Privat
d) Flomeng (i sør, se også felt 24)	Slått	1	skal	1 eller 2	FRI
Felt 26 og 27 Østensjø gård	Skjøtsel av hageanlegg	1	skal	1	Privat
Felt 29 Oppsalskrenten					
a) Tørrbakke	Fjerne oppslag / Oppkvisting	2	skal	5	Privat
b) Naturskog	Ekstensiv skjøtsel/sikkerhet	2	kan	10	Privat
c) Hageanlegg	Opprettholde plenareal	1	skal	1	Privat
d) Parkskog	Tynning	1	skal	5	Privat

1

1=2008-2011,
2=2011-2014,
3=2014-2017

2

Prioritet;
skal for å
oppnå ønsket effekt
bør for å oppnå ønsket
effekt
kan for å oppnå ønsket
effekt

3

FRI = Oslo kommune ved
Friluftstetaten

UE= Oslo kommune ved
Utdanningsetaten

KIE= Oslo kommune ved
Kultur- og idrettsetaten

FMOA = Fylkesmannen i
Oslo og Akershus

Felt/Navn	TILTAK	Periode	Prioritet	Frekvens (antall år til gjentak)	Ansvarlig
Felt 2 Atkomst nord					
Vadedammen-Østensjøbekken	Oppgraving / utrensning dam	1	skal	10	FRI
Felt 6 Tallberget					
Beitemark	Rydding/fristilling hasselkratt / fjerning gran	1	skal	10	FRI
Felt 7 Eikelunden	Rydding/Fristilling av gammel eik/ fornminner	1	skal	10	FRI
Felt 9 og Felt 10 Abildsø gård og Abildsøjordene					
Beitemark	Rydding/fristille gamle hasselkratt/ fjerning gran	2	skal	5	Privat
Dyrka mark/Innmark	Skogkant tynnes / parkskog	1	skal	5	Privat
Felt 11 Abildsøfeltet	Oppgradering turvei / nye bredder / poppel fjernes / tynning trevegetasjon	1	skal		FRI
Felt 12 Østensjøvannet naturreservat					
Flomeng	Rydding/Tynning i krattvegetasjon	1	skal	5	FMOA
Våtmarksbeite	Rydding/Tynning i krattvegetasjon / erosjonssikring	1	skal	5	FMOA
Våtmark i naturnær tilstand	Erosjonssikring / ferdselshindringer	1	skal	5	FMOA
Felt 14 Bakkehavn - tunet	Uteanlegget oppgraderes	2	bør	Etter behov	FRI
Felt 15 Bakkehavn og Langerud					
Beitemark	Rydding av kratt- og trevegetasjon	2	bør	5	FRI

Tabell 6

Oversikt over restaureringstiltak fordelt på perioder, prioriteringer og eventuelt frekvens. Tabell inneholder bare felter der det er angitt restaureringstiltak. For områder med privat forvalteransvar viser tabellen kun ønskede tiltak og metoder. Det kan ikke pålegges grunneier krav om slik skjøtsel.

3.1 Felt 1 Østensjø skole

Dagens tilstand: Regulert til offentlig/allmennyttig formål (skole). Skolen har relativt åpen sikt og god visuell kontakt med Østensjøvannet.

Visjon/mål: Anlegg/parkanlegg. Skoleanlegget skal fremstå som en integrert del av miljøparken, med åpenhet mot vannet.

Skjøtselstiltak: Videreføring av dagens parkskjøtsel.

3.2 Felt 2 Atkomst nord

Eng nord for Vadedammen, Østensjøbekken og turvei

Dagens tilstand: Regulert til friområde park, friområde turvei og friområde tur-/gangveier. Sentral beliggenhet og innfallsport til området i nord. Variert landskap med dam, eng, bekkedrag og skog. Området er preget av uryddige forhold og planløshet. Grusveier splitter opp området, bekker er lagt i rør. Det er dårlig orienterbarhet, manglende skilting/informasjon, dårlig visuell kontakt med vannet, samt deponering av hageavfall. Østensjøbekken ligger i dag i rør mellom vannet og gangveien og har kun et mindre vannsig. Vannmengden i utløpet styres av en ventil som kan reguleres. Den fuktige enga blir delvis slått, og buskvegetasjonen ekspanderer sakte. Enga har i dag liten betydning som turområde.

Visjon/mål: Flomeng. Skape en attraktiv innfallsport og et oppholdssted i nord ved å bedre sammenhengen og orienterbarheten mellom naturtypene, samt å bedre den visuelle kontakten med vannet. Åpne opp bekkeløp, og skape et mer opprinnelig vannsystem med naturlig overflomming i perioder. Det utarbeides egen detaljplan for området.

Skjøtselstiltak flomeng: Enga ryddes for buskvegetasjon til dekningsgrad 10 %. Enga skjøttes som flomeng med 2-3 årlige slåtter som begrenser forekomst av fremmede problemarter, særlig tildekning av arealer med parkslirekne (se bekjempelse av fremmede arter, kap. 2.3). Områder der det er utført bekjempelsestiltak må overvåkes. Hageavfall fjernes. Det etableres en noe tettere kantsone av stedegne treslag mot veg.

Oppgraderingen av området skal utføres i 1. periode, og gis prioritet skal. Slått skal gjennomføres 2-3 ganger årlig, og gis prioritet skal.

3.3 Vadedammen

Dagens tilstand: Regulert til friområde park. Vadedammen et verdifullt miljø for biologisk mangfold og opplevelse. Vadedammen har en viktig avlastningsfunksjon for fugler fra Østensjøvannet, og fungerer som en viktig biotop for frosk, vannplanter og vanninsekter. Sumpvegetasjon i dammen er i kraftig gjengroing.

Visjon/mål: Våtmark i naturnær tilstand, samt flomeng (deler). Vadedammen skal videreutvikles som et viktig område for biologisk mangfold. Vadedammen bør være et prioritert område for å utvikle habitat for hekkefugl.

Restaureringstiltak: Dammen skal restaureres. Deler av dammen mudres ca. hvert 10. år for å hindre gjengroing og sikre tilstrekkelig vanndybde. Det er bare 1/3 til 1/2 av dammens areal som skal omfattes av gravingen hver gang, mens resterende areal beskyttes mot skader. Tiltaket gjennomføres på telet bakke. Alt vann tømmes fra dammen slik at det er mulig å utføre arbeidet med lett gravemaskin. Utgravde masser plasseres hensynsfullt i dammens nærområder, med en form som passer inn i omgivelsene. De deponerte massene tilsåes med stedegen vegetasjon.

Skjøtselstiltak: Området ryddes årlig om høsten og vinteren for oppslag av unge busker og trær. Hogstavfallet fjernes. Årlig slått av taker og dunkjevle i deler av området for å fremme lavtvoksende vegetasjon som begunstiger vadefugl og ender.

Tiltak gis prioritet skal i periode 1. Slått rundt dammen hvert år og utrensking av dammen hvert 10. år eller etter behov.

3.4 Rognerudskogen

Dagens tilstand: Området er regulert til friområde park. Sammenhengende skogområde med eldre skog som innehar viktige funksjoner som gjennomfartsområde, snarveier og for barns lek. Stor variasjon i vegetasjon fra rike vegetasjonstyper nederst i skråningen og fattig furuskog med impediment mot toppen.

Visjon/mål: Naturskog. Hasselskogen, gamle hasselkratt og enkelte velutviklete edelløvtrær skal bevares.

Skjøtselstiltak: Skjøttes som naturskog. Fristilling av enkelte gamle hasselkratt og edelløvtrær. Etablering av parkskogpreg langs hovedturveien. Trær mot bebyggelse må vurderes mht sikkerhet.

Tiltaket skal utføres i periode 1, gis prioritet bør og gjentas hvert 5. år.

3.5 Felt 3 Manglerud idrettsanlegg

Regulert til friområde idrett. Oslo kommunes vedlikeholdsplan for anlegget legges til grunn.

3.6 Felt 4 Kantareal mot ny idrettshall

Regulert til offentlig bygning. Oslo kommunes vedlikeholdsplan for anlegget legges til grunn. Det skal ikke dumpes is fra hallen i miljøparken.

Området inngår som del av felt 5 i arealplanen.

3.7 Felt 5 Tallbergåsen og Sjøli

Regulert til friområde turvei. Området danner to separate delområder med helt ulik karakter, her benevnt Tallbergåsen og Sjøli.

Tallbergåsen

Dagens tilstand: Feltet danner en bratt østvendt skråning som er et karakteristisk landskapstrekk i miljøparken. Nedre del har bergvegger med rasmark, og også store flyttblokker er karakteristisk. Vegetasjonen er variert, der blandingsskog av bartrær og løvtrær dominerer. Enkelte partier med storvokst furuskog i toppområdet og rik edeløvskog med gamle hasselkratt i nord. Det er lokalt velutviklet eikeinnslag som undersjikt i toppområdet. Meget gamle hasselkratt i nedre del av lia.

Visjon/mål: Naturskog. Etablere bedre sikt inn i skogen og viktige siktlinjer til vannet og landemerker rundt vannet. Hasselskogen og gamle hasselkratt bevares. Synliggjøring av kulturminner og flyttblokker.

Skjøtselstiltak: Skjøttes som naturskog. Fristilling av en del gamle hasselkratt. Etablering av parkskogpreg langs hovedturveien. Mot naturreservatet lar man skogsbryn/kant utvikles naturlig, mens det utvikles trappetrinnsformet skogsbryn mot Sjøli. Siktlinjer opprettholdes fra utsiktspunkt i henhold til visjonsplan /illustrasjonsplan, ved at små flater for opphold holdes fri for busker og trær.

Tiltaket skal utføres i periode 1, gis prioritet bør og gjentas hvert 10. år.

Sjøli

Dagens tilstand: Åpen og næringsrik slåtteeng med friskfuktig jordsmonn. Viktig biotop for insekter. Enkelte store trær av bjørk, selje og ask. Noen hasselkratt. Området blir årlig ryddet og slått, men gjengroing preger kanten mot naturreservat. Området er viktig i pedagogisk sammenheng. Nederst på området er rester etter en løe.

Visjon/ mål: Slåtteeng. Eksisterende eng i dagens tilstand, mens det utvikles en mer åpen kantsone mot skog og naturreservat. Den visuelle kontakten mot vannet forsterkes.

Skjøtselstiltak: De lysåpne delene av området skjøttes som slåtteeng (kap. 2.1), mens kantsonene mot skog og naturreservat skjøttes som trappetrinnsformede skogsbryn. Store trær spares, fortrinnsvis osp og ask, så sant de ikke hindrer utsikt til viktige landemerker iht. illustrasjonsplan.

Oppgraderingen av kanten skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og gjentas hvert 5. år. Slåtten gis prioritet skal og gjentas hvert år.

3.8 Felt 6 Tallberget

Dagens tilstand: Kulturminnelovens § 4 gjelder for område med gravhauger og for oldtidsvei. Regulert som spesialområde bevaring av gravhauger og kulturlandskap. Området danner en skogdekt ås, som sammen med Tallbergåsen utgjør et markant landskapstrekk. I toppområdet er det furuskog med store, grove furutrær, med innslag av eik, osp og hasselkratt. Ellers i området er det fattigere furuskog, med oppslag av osp og rogn. Under bergveggen mot turvei, er det rasmark, med grov hegg og hassel, og under bergvegg sørøst i området vokser en rik hasselskog. Lengst i sør er det en velutviklet hasselskog og i sørvest finnes en gammel, artsrik eng under tilgroing, som i dag beites av hester. En oldtidsvei går over Tallberget, forbi et gravfelt med fem større hauger fra jernalderen. Gravhaugene utgjør et markant historisk sted med tidligere god sikt til store deler av miljøparken. I dag er området preget av storvokst skog.

Visjon/mål: Naturskog og beitemark. Åpne den visuelle kontakten fra gravhaugene til omgivelsene. Bevare gammel hasselskog med skogsbeite. Beitemark i sørvest åpnes noe opp.

Skjøtselstiltak naturskog: Oldtidsvei og sti i nord, i forlengelse av denne til turveien, synliggjøres ved tynning og rydding som parkskog (kap. 2.1) 5 meter ut til hver side for stien. Etablering av siktlinjer fra gravhaugene iht. illustrasjonsplanen, ved plukkhogst og tynning (fortrinnsvis mellomsjiktet, men spar all velutviklet eik). Automatisk fredede kulturminner skjøttes iht. kap. 2.2. Naturskog skjøttes iht. kap. 2.1. Skogsbryn skjøttes iht. pkt. kap. 2.2.

Tiltaket skal utføres i periode 2, gis prioritet kan og gjentas hvert 10. år.

Restaureringstiltak beitemark: Rydding iht. kap. 2.1, samt fristilling av gamle hasselkratt. Fjerning av enkelte store grantrær i hasselskog. Området bør beites umiddelbart etter tiltak.

Oppgradering skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og gjentas hvert 10. år. Årlig beite.

3.9 Felt 7 Eikelunden

Dagens tilstand: Gravhauger er fredet etter kulturminnelovens § 4. Regulert til spesialområde bevaring av landskap og gravhauger. Området er preget av gamle og grove eiketrær med innslag av gamle hasselkratt, og har en unik verdi i miljøparken med hensyn til kulturhistorie, arts mangfold og opplevelse. Sti med grusdekke gjennom området, men med en uklar forbindelse til den øvrige delen av miljøparken.

Visjon/mål: Beitemark med gamle eiketrær og hasselkratt. Synliggjøre automatisk fredede kulturminner. Hensynet til kulturminnevern, kulturlandskap og biologisk mangfold skal likestilles. Knytte området bedre til øvrig del av miljøparken ved merking og bedre tilrettelegging.

Restaureringstiltak: Rydding og fristilling av gamle eiketrær og hasselkratt. Fristilling og tynning i krattvegetasjon rundt gamle eiketrær prioriteres.

Skjøtselstiltak: Automatisk fredede kulturminner skjøttes iht. kap. 2.2. Avbrekk av stammer og grove greiner fra eik skal som en regel bli liggende på bakken som død ved. Slikt virke skal imidlertid flyttes bort fra kulturminnene, og ikke ligge nærmere enn 15 meter fra sikringssonen. Død ved skal heller ikke på andre måter virke forstyrrende på kulturminnemiljøet. Beiting kan være et viktig tiltak for å holde skogen mer åpen, men må vurderes i forhold til fare for tråkk/slitasje på fornminnene

Oppgradering skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og gjentas hvert 3. år. Årlig beite.

3.10 Felt 8 Trafostasjon

Regulert til kommunalteknisk anlegg (trafostasjon). I denne planen inkluderes høyspenningsledningen i felt 8. Reguleringsplanen legger føringer for vegetasjonsskjerm ved trafostasjon og for vegetasjon langs høyspenningstrase, som er førende for skjøtelsplanen. Det må gjøres en avklaring overfor eiere/forvaltere av trafostasjon angående skjøtelsansvaret. Dersom det i fremtiden blir aktuelt å flytte trafostasjon er det ønske om at frigjort areal gjøres om til eng, for å knytte Eikelunden tettere til resten av miljøparken.

Skjøtselstiltak: Etablere en vegetasjonsskjerm rundt trafostasjon. Hogst og rydding i høyspenningstrase iht. beskrivelsen i reguleringsplanen.

Tiltaket skal utføres i periode 3, gis prioritet kan og gjentas etter behov.

3.11 Felt 9 og Felt 10 Abildsøjordene og Abildsø gård, samt Smedbergbekken

Abildsøjordene og Abildsø gård

Status: Området er fredet etter kulturminneloven og regulert til spesialområde bevaring. Det er ikke sammenfall mellom fredningsavgrensningen og reguleringsfeltene. Forvaltningsplanen tar utgangspunkt i reguleringsgrensene. Se arealplan og fredningsgrense i kap. 1.3.

Dagens tilstand: Abildsø gård er et helhetlig vernet anlegg og er et viktig landemerke i miljøparken. Anlegget er tatt godt vare på og består av gårdsbygningene, hageanlegget, et parkanlegg, samt arealer med preg av tidligere bruk som beite- og slåttemark. Gårdsanlegget, med tilgrensende grunnlendte arealer, har en mosaikk av mer og mindre kulturbetinget vegetasjon. Nord for tunet ligger trebevokste enger som i dag er beitepåvirket. Sørøst for tunet er det tørrenger med knauser som er svært artsrike og velutviklede, og sør og øst for dette beitepåvirkete eng med en del asketrær. Parken og hagearealet har nasjonal verneverdi og består for en stor del av store plenarealer og store gamle trær. Det er store og til dels hule asketrær og trær som er tydelig preget av tidligere styving. To sirkler med parklind danner et lysthus. Området helt i øst, mot naturreservatet, består av tidligere beitepåvirket hasselskog. Gården har en flott askeallé i vest. Kantområdene er tilgrodd. Hele området er svært mosaikkartet, noe som gjør det nødvendig med tilpasset skjøtselsopplegg.

Planen har ikke mandat til å pålegge private grunneiere en bestemt type skjøtsel. Beskrivelsene er ønskede mål og skjøtselsmetoder sett ut i fra et helhetlig bilde av miljøparken og ikke pålagte krav til grunneier.

Visjon/mål: Abildsø gård, med sine velholdte beitemarker og parkanlegg, bør fremstå som en sentral del av miljøparken og som et viktig blikkfang. Abildsø gård, med sin variasjonsrikdom i natur- og kulturhistorie, er svært viktig i pedagogisk sammenheng.

Restaureringsforslag i ytterkant av fulldyrket mark: Arealet bør tynnes som belte/linjedrag (kap. 2.2), slik at gården blir synliggjort fra hovedturveiene langs Østensjøvannet og Smedbergbekken.

Tiltaket bør gjentas jevnlig, minst hvert 5 år.

Restaureringstiltak i beitemark: Bør skjøttes iht. kap. 2.1. Beitemarka gjøres mer åpen ved tynning av trevegetasjon. Store trær og gamle hasselkratt fristilles og styvede trær styves (kap. 2.2.). Den gamle hasselskogen i nordøst inngår delvis i Felt 6 Tallberget, og bør skjøttes slik beskrevet der.

Tiltaket bør gjentas jevnlig, minst hvert 5 år.

Skjøtselstiltak tørrbakker: Tørrbakker i dette området har forekomster av sjeldne og sårbare plantearter. Arealer med høytvoksende gras syd for grisehuset bør slås årlig i juni/juli (engreverumpe-engene bør prioriteres) og graset fraktes bort. Området har tidligere vært preget av beite, og det er ønskelig å fortsette et kontrollert og begrenset beite. Det anbefales i tillegg at det utføres forsøk med hestebeite innenfor området i 1-2 døgn, til ulike tider av året (april/mai, juli eller på høsten), for å se hvilke tidspunkt som egner seg best. Unngå beite ved vasstrukken mark. Hestemøkk bør fjernes fra området etter hver beiteperiode. For at ønsket flora skal stimuleres må det ikke gjødsles, verken med natur- eller kunstgjødsel. Tilstanden bør sjekkes jevnlig for eventuelle slitasjeskader og effekter på flora.

Øvrig beitemark bør beites årlig. Det bør være tilstrekkelig beitetrykk til å holde engvegetasjonen kort. Problematiske fremmede arter som kanadagullris og russekål bør bekjempes ved årlige tiltak (kap 2.3)

Tiltaket med beiting og slått bør utføres årlig

Skjøtselstiltak hageanlegg: Hageanlegget bør skjøttes slik at det ivaretar opprinnelige strukturer og elementer som kan spores helt tilbake til 1600-tallet. Nyanlagt dam bør vedlikeholdes ved oppgraving ca hvert 10. år. Styving av gamle asketrær bør skje jevnlig og hule trær og høystubber bevares. Verdifulle trær og vegetasjon anbefales skjermet mot beiting av hest og geit.

Tiltak trær bør gjentas hver 5 år. Vanlig hagestell bør utføres årlig.

Skjøtselstiltak dyrka mark/innmark: Marken ønskes oppretthold som et levende jordbruksareal med dyrking av gras eller andre vekster. Med tanke på at arealene ligger innenfor miljøparken er det ønskelig med økologisk drift. Det er lite ønskelig med nypløyd mark gjennom høst- og vintermånedene med tanke på avrenning av næringsstoffer til Østensjøvannet, samt bruk av jordene til aktiviteter som ski med mer om vinteren. Det bør utføres årlig bekjempelse av de fremmede artene, russekål og kanadagullris langs åkerkantene

Tiltaket bør utføres årlig

Smedbergbekken.

Dagens tilstand: Smedbergbekken ligger som en rettlinjet kanal og er svært forurensset. Oslo kommune har planer om rensetiltak. Det er likevel ønsker og behov om å gjøre noe med arealet, slik at vannet i større grad er selvrensende på vei mot Østensjøvannet. Langs bekken er det et smalt våtmarksbelte og en turvei som er tilkomst til miljøparken.

Visjon/ mål: Våtmark i naturtilstand og meanderende bekkeløp med velutviklet våtmarksareal som kant. Rensepark ved anlegging av dammer.

Skjøtselstiltak: Skjøttes som belte/linjedrag (se felt 9, 10) med tynning av gråselje inntil ny plan er utarbeidet.

Tiltaket skal utføres i periode 2, gis prioritet skal og gjentas hvert 5. år.

Utløp Smedbergbekken (atkomst vest) og Brenneriruienen

Området består av to felt, som ikke er utskilt som egne felt i reguleringsplanen for miljøparken, men inngår der som del av felt 11 og 12. Feltene er brenneriruienen og areal langs sørlige bredde av Smedbergbekken.

Dagens tilstand: Brenneriruienen og område sør for Smedbergbekken inngår som del av naturreservatet og er regulert til spesialområde naturvernområde. Deltaområdet er et mye brukt oppholdsareal og fungerer som et viktig knutepunkt for turgåere. Kanten mot Østensjøvannet er forøvrig preget av gjengroing med skog. Deler av brenneriruienen er forsøkt ryddet men stedet fremstår som gjengrodd og lite tilgjengelig.

Visjon/mål: Opparbeidet sted/atkomst. Det etableres et fugletårn som kan gi sikt mot vannet og over våtmarksareal. Vegetasjonen holdes lav i området rundt fugletårn. Rensepark utvikles i tilknytning til Smedbergbekken (iht. Forvaltningsplan 2.4.7) Brenneriruienen synliggjøres og oppholdsplass og atkomstareal utbedres. Det utarbeides egen detaljplan for atkomst som inkluderer planer for rensepark.

Skjøtselstiltak:

Brenneriruienen skjøttes som kulturminne (kap. 2.2). Det ryddes for oppslag av løvtrær hvert 2. år, og det slås 2 ganger årlig på arealet mellom turvei og ruin.

Tiltaket skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og gjentas hvert 2. år. Slått 2 ganger årlig.

3.12 Felt 11 Abildsfeltet

Dagens tilstand: Regulert til friområde idrett. Nytt anlegg med kunstgressbane og ny belysning er under planlegging av Kultur- og idrettsetaten i Oslo kommune. Området er viktig for rast og næringssøk for fugl og flaggermus.

Visjon/mål: Abildsfeltet videreutvikles som idrettsanlegg. Det skapes kantsoner som myk overgang mellom idrettsanlegget, Østensjøvannet og Smedbergbekken rensepark.

Restaureringstiltak: Se kap. 2.4.2 i Forvaltningsplan. Oppgradering av turveier og stier. Poppel mot vannet fjernes og annen trevegetasjon tynnes. Bredder med våtmarksvegetasjon utvikles.

Tiltaket skal utføres i periode 1, gis prioritet skal

3.13 Felt 12 Østensjøvannet naturreservat

Fredet i 02.10.1992, som naturreservat etter naturvernloven og regulert som spesialområde naturvernområde. Feltet inkluderer foreslått utvidelse av dagens verneområde.

Deler av naturreservatet ligger på privat grunn.

Østensjøvannet

Dagens tilstand: Naturreservatet er utvilsomt det mest sentrale i miljøparken. Det er en svært næringsrik innsjø med nasjonal verneverdi. Vannvegetasjonen er redusert pga. eutrofiering og har fått redusert artsrikdom grunnet erosjon av strandarealer samt kanaler, med påfølgende reduksjon av våtmarksarealene. Verneområdet er i dag i liten grad påvirket av hevdbeholdende bruksformer som beite og slått. Det er generelt sterk gjengroing av arealene, som domineres av løvtrær, salix-arter og dunkjevle/takrør. Det er en stabil svartorsumpskog i nordvestlige del. Herfra og sydover til Smedbergbekken er det en spesielt bred sone langs vannet med takrørsump. For øvrig finnes store arealer som er bevokst med gråseljekratt og ulike trær langs vannets kantsoner. Langs Østensjøveien, i den nordøstlige delen av vannet er det kun en smal sone med våtmarksvegetasjon mellom vannet og turveien.

Visjon/mål: Flomeng, våtmarksbeite og våtmark i naturnær tilstand. Utvide våtmarksarealet og redusere erosjonsproblemene. Åpne strandlandskapet, etablere siktlinjer og utvikle bedre kontakt med vannet for opplevelse.

Skjøtselstiltak generelt: Bredden av sjøen skjøttes som flomeng, våtmarksbeite eller våtmark i naturnær tilstand (kap. 2.1) og med avgrensing som vist i visjonsplankartet. Våtmarksarealet utvides ved Smedbergbekken, Bølerbekken og i strandsonen ved Østensjøveien i nordøst. Det lages egne detaljplaner for dette (Forvaltningsplan, kap. 2.4).

Restaureringstiltak flomeng: Kratt, buskvegetasjon og yngre trær ryddes til dekningsgrad 10-20 %. Trærne må stubbes lavt. Enkelte allerede godt etablerte trær får fri utvikling. Skjøtsel av flomeng innebærer årlig slått eller beite(kap. 2.1).

Tiltaket skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og gjentas hvert 5. år.

Restaureringstiltak våtmarksbeite: Kratt, buskvegetasjon og yngre tre ryddes til dekningsgrad 10 %. Trærne må stubbes lavt. Erosjonsforebyggende tiltak må vurderes. Skjøttes som våtmarksbeite (kap. 2.1). Husdyrbeite med storfe.

Rydding skal utføres i periode 1, prioritet skal og gjentas hvert 5. år. Årlig beite.

Restaureringstiltak av våtmark i naturnær tilstand: Tidligere plenareal og turvei på vestsiden av vannet som ikke skal benyttes til idrett tilbakeføres til våtmark (se felt 11). Erosjonsforebyggende tiltak må vurderes. Ferdsel langs bredder kan begrenses ved å sette opp hindringer (for eksempel døde stokker, planting av trær med mer.) samt ved å informere. Ulike metoder for restaurering og reetablering av bredder og øyer testes ut og vurderes fortløpende. Steinsetting av enkelte svake kanter kan være aktuelt.

Skjøtselstiltak av våtmark i naturnær tilstand (inkl. øyer/kanaler): Skjøttes som våtmark i naturnær tilstand (kap.2.1). Det er ønskelig å utvikle arealet med velutviklet svartorsumpskog langs vestsiden av vannet, mot den nordlige delen. Dette vil måtte innbære uttynning av noe gråselje.

Tiltaket skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og gjentas hvert 5. år.

Skjøtselstiltak våtmark i naturnær tilstand i strandsone nord: Kraftig tynning i gråseljekratt og blant yngre trær, til ønsket dekningsgrad under 20 %. Gjenstående store trær skal oppkvistes til 3-4 meters høyde.

Tiltaket skal utføres i perioden 2, gis prioritet skal og gjentas hvert 5. år.

Bogerudmyra

Inkludert foreslått utvidelse av verneområdet.

Dagens tilstand: Variert og artsrik sump. Området har den mest intakte og artsrike våtmarksfloraen innenfor miljøparken. Området er preget av gjengroing. Den rike storstarrsumpen er derfor truet. Den sentrale delen av myra består av et isolert fattigmyrsystem, Klopptjern, som også er preget av gjengroing. Det er trolig erosjonsproblemer i enkelte av vannkantene.

Visjon/mål: Våtmark i naturnær tilstand og noe flomeng. Bestrebe en åpen karakter dominert av åpne våtmarksarealer med sikt inn i området fra turveien. Ivareta Klopptjern og et areal med fattigmyr som et isolert innslag i de rike vegetasjonstypene.

Skjøtselstiltak: Rydding av kratt og trevegetasjon til dekningsgrad 20-40 %, der enkelte velutviklete trær i de tørreste partier settes igjen for fri utvikling.

Skjøttes som våtmark i naturnær tilstand (kap. 2.1). Et mindre areal i nordøst vurderes skjøttet som våtmarksbeite (kap. 2.1), med årlig slått. Dette må betraktes som et eksperiment.

Oppgradering skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og opprettholdes ved skjøtsel minimum hvert 2. år. Årlig beite av flomeng.

3.14 Felt 13 Bogerudmyra vest

Regulert til friområde turvei. Området inkluderer Langerudbekken og grasletta sør for denne.

Dagens tilstand: Området er nylig etablert som rensepark med Langerudbekken som meandrerer over enga. Området i nord med markante svaberg, gir god oversikt over feltet. På grassletta i sør er det en fotballbane. Spesielt svabergene i nord er mye brukt oppholdssted for besøkende.

Visjon/mål: Tørr slåtteeeng og flomeng. Området utvikles som et av de viktigste oppholdsstedene i miljøparken og blir knyttet bedre sammen med atkomst sør. Området holdes åpent som eng. Lekeplassen på nordsiden av Østensjøveien flyttes til slåtteeenga ved svabergene.

Skjøtselstiltak: Skjøttes som tørr slåtteeeng og våtmark i naturnær tilstand (kap. 2.1). Bekkeløpet skjøttet iht. kap. 2.2.

Tiltak gis prioritet skal og gjentas hvert 2. år.

3.15 Felt 14 Bakkehavn - tunet

Regulert til spesialområde bevaring og offentlig/allmennyttig formål, bolig og kafé.

Dagens tilstand: Bygninger er tenkt brukt som barnehage og det er planlagt nybygg. Anlegget er lite tilgjengelig fra andre deler av miljøparken.

Visjon/mål: Anlegget synliggjøres som viktig kulturhistorisk minne, og tilgjengeligheten bedres.

Tiltak: Sti over tunet som knytter seg til tursti over Bakkehavn felt 15.

Tiltaket skal utføres i periode 2, gis prioritet bør, og gjentas etter behov.

3.16 Felt 15 Bakkehavn og Langerud

Kulturminneloven §4 gjelder for to gravrøyser.

Regulert til spesialområde bevaring av landskap – landbruk og kulturlandskap.

Dagens tilstand: Området er en mosaikk av tørre ødeenger, gammel beitemark og åkermark, samt tørrbakker. Området har relativt stor variasjon og stort mangfold på et begrenset areal. Tørrbakkene er viktige i forhold til bevaring av biologisk mangfold. Området er i sterk gjengroing. Det er to gravrøyser 150-200 meter sør for bebyggelsen på Bakkehavn.

Visjon/mål: Beitemark og naturskog. Opprettholde og gjenskape et mosaikklandskap, vekslende mellom enger, tørrbakker, beitemark og skog, der skogene får mulighet til å utvikles mot naturlig tilstand. Skape et landskap som er lærerikt, bruksvennlig og spennende for barn. Legge forholdene til rette for en rundtur med natursti og med utsiktspunkter til andre deler av miljøparken. Gjenoppta beite i store deler av de åpne arealene.

Skjøtselstiltak automatisk fredede kulturminner: Skjøttes iht. kap. 2.2.

Restaureringstiltak beitemark: Rydding av kratt og trevegetasjon der enkelte velutviklede trær settes igjen for fri utvikling (iht. kap. 2.1). Områdene holdes åpne med årlig beite.

Oppgraderingen skal utføres i periode 2, gis prioritet bør og gjentas hvert 5. år. Årlig beite.

Skjøtselstiltak naturskog: Skogen får en lav grad av skjøtsel. Rydding langs sti i 5 meters bredde, og etablering av stabile kantsoner mot beiteområder. Det etableres trappetrinnsformede skogsbryn.

Tiltaket skal utføres i periode 3, gis prioritet bør og gjentas hvert 10. år.

3.17 Felt 16 Bakkehavn sør

Regulert til friområde turvei.

Dagens tilstand: Området er slåtteeng/ødeeng med enkelte gamle hasselkratt mot bergveggen i nordvest.

Visjon/mål: Området skjøttes som slåtteeng. Resten utvikles til naturskog som deler av felt 15.

Skjøtselstiltak naturskog: Skjøttes som naturskog. Fristilling av en del gamle hasselkratt. Det fremelskes gamle grove osper som er sjelden i miljøparken i dag, ved tynning rundt en del trær. Det etableres trappetrinnsformede skogsbryn.

Tiltaket skal utføres i periode 2, gis prioritet bør, og gjentas hvert 10. år.

Skjøtselstiltak tørr slåtteeng: Årlig slått. Det etableres trappetrinnsformede skogsbryn.

Oppgraderingen skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og gjentas hvert 5. år. Årlig slått.

3.18 Felt 17 Boligområde

Inngår ikke i skjøtelsplanen

3.19 Felt 18 Rustadfeltet

Regulert til friområde idrett. Oslo kommunes vedlikeholdsplan for anlegget legges til grunn.

Dagens tilstand: Gressbaner og kunstgressbane. Idrettsanlegget driftes av kommunen med vedlikeholdsplan for anlegget. Vedlikeholdet er satt ut på anbud.

Visjon/mål: Området videreutvikles som idrettsanlegg med ballbaner.

Skjøtselstiltak: Iht. eksisterende vedlikeholdsplan.

Tiltaket gis prioritet skal og gjentas hvert år.

3.20 Felt 19 Bogerudskogen og Bogerudmyra nordøst, Bølerbekken og Kvernjordet

Regulert til friområde turvei.

Dagens tilstand: Et variert skogområde med innslag av edelløvtrær. I sør og nord, forekommer det enger. Mot Bogerudmyra i vest er sumpskog en dominerende vegetasjonstype. Bølerbekken er et sentralt element med fosser, sumpskog og edelløvskog. På sørsida av Bølerbekkens nedre del er landskapet preget av ravineformasjoner. Kvernjordet, beliggende i nord, beites i dag.

Visjon/mål: Videreutvikle et variert område med naturskog, beitemark, parkskog og slåtteeng. Åpne områder bevares med beite og slått. Det legges til rette for opplevelse av Bølerfossen, ved at tråkk/sti mot fossen opprettholdes. Fylling nord for parsellhagene utvikles til skog.

Skjøtselstiltak naturskog: Det tynnes noe langs tråkket/stien ved fossen. Rydding av trase i forbindelse med omlegging av turvei og skjøtsel som parkskog langs traseen (kap. 2.1). Det bør vurderes bygging av "pæla sti".

Tiltaket skal utføres i periode 2, gis prioritet bør, og gjentas hvert 10. år.

Skjøtselstiltak slåtteeng: Engene i sør slås årlig.

Tiltaket gis prioritet skal og gjentas hvert år.

Skjøtselstiltak parkskog: Skjøttes som parkskog (kap. 2.1)

Tiltaket skal utføres i periode 2, prioritet bør og gjentas hvert år.

Tiltak fylling: Det ryddes opp i området og fyllingen plantes til med skog. Fremmede arter bekjempes.

Tiltaket skal utføres i periode 2 og gis prioritet skal.

Skjøtselstiltak beitemark (Kvernjordet): Skjøttes som beitemark (2.1). Dagens struktur opprettholdes, uten trær.

Tiltaket gis prioritet skal og gjentas hvert år.

3.21 Atkomst sør, inkludert felt 24

Dagens tilstand: Felt 24 er regulert til friområde park. Området er svært mye brukt på grunn av sentral plassering i forhold til Østensjøveien, parkering og lett tilgang til miljøparken. Området bærer preg av planløs utvikling, slitasje, lite attraktiv tilrettelegging og trafikkstøy. Bølerbekken går i åpen kanal, tilplantet med trekker av sølvpil.

Visjon/mål: Området utvikles som hoved-atkomst i miljøparken, med tilrettelegging for opphold og rekreasjon. Det skapes et knutepunkt med god sammenheng mellom de ulike elementene; parkeringsplass, Bølerbekken, oppholdsareal og vannet. Våtmarksområdet ved Bølerbekken utvikles, ved at det lages et overløp for bekken. Overløpende vann føres i meanderende løp, med tilliggende våtmarksarealer. Det utredes eventuell bygging av naturinformasjonssenter. Lekeplass og nytt oppholdsareal etableres på sørsiden av Østensjøveien. Det lages en egen detaljplan for området.

Foreløpige tiltak: Skjøtsel av feltsjiktet som flomeng (kap. 2.1). Deler av flomenga inngår også i felt 25 Østensjøjordene med Almedalen. Tynning/rydding langs bekkeløp og kanal (kap. 2.2). Stien fra p-plassen til utløpet av Bogerudmyra bygges om til "pæla sti".

Tiltaket skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og gjentas hvert år.

3.22 Felt 20 Parsellhagene

Regulert til spesialområde parsellhager.

Dagens tilstand: Området er i bruk som parsellhager.

Visjon/mål: Området består som parsellhager.

Skjøtselstiltak: Ingen spesielle. Brukerne må pålegges å håndtere organisk avfall innenfor eget område. Området skal til fremstå som et ryddig dyrkningsområde.

3.23 Felt 21

Regulert til byggeområde
Inngår ikke i skjøtelsplanen

3.24 Felt 22 og felt 23 Kirkeskogen

Regulert til spesialområde naturvernområde

Dagens tilstand: Vestvendt skråning med eldre blandingsskog. Lokaliteten representerer et kontinuitetselement i skoglandskapet rundt Østensjøvannet som er sjeldent i Oslo. Enkelte steder er det berg i dagen og rasmark. Edelløvskog med dominans av lind, ask og hassel har rikt busk- og marksjikt. Innslag av grov gran. Tørrere partier er dominert av furu og osp. Bølerbekken danner en liten kløft i sør, med fuktige bergvegger og litt sumpskog.

Visjon/mål: Naturskog. Legge forholdene til rette for og etablere ett hovedtråkk gjennom området for å kanalisere ferdsele. Knytte området til Østensjø gård gjennom nyetablering av sti i nord. Siktlinjer mot vannet og Østensjø gård i henhold til illustrasjonsplanen.

Skjøtselstiltak: Skjøttes som naturskog (kap. 2.1). Grantrær i nederste tredjedel av feltet fjernes. Siktlinjer opprettes ved fjerning av enkelte dominerende trær. Enkelte større eiketrær som har stått mer åpent tidligere vurderes fristilt. Det ryddes for sti gjennom området. Trær mot bebyggelse må vurderes mht sikkerhet.

Oppgraderingen skal utføres i periode 1, gis prioritet skal og gjentas hvert 10. år.

3.25 Felt 25 Østensjøjordene med Almedalen

Status: Oldtidsveien gjennom området er automatisk fredet sammen med jordveien omkring. Almedalen er fredet privatrettslig etter tinglysning fra 1921. Området er regulert til friområde park. Nordre og Søndre Østensjø samt jordveiene rundt, er midlertidig fredet i Byantikvarens vedtak av 11.07.01. Det resterende området er regulert til spesialområde med formål bevaring landbruk og kulturlandskap.

Dagens tilstand: Variert jordbrukslandskap med fulldyrkede jorder, middels artsrike skogsbryn/kantarealer, beitemark og gammel edelløvskog. Almedalen er en ravinedal med naturskogpreget almeskog. Ulsrubbekken renner gjennom dalen. Et damanlegg fra 1920 tallet, er nylig restaurert. Det er rester etter eldre stier i dalen. Skjøtelsplan for Almedalen ble laget i 1977 av Park- og idrettsvesenet. Denne inngår som del av gjeldende skjøtelsplan for miljøparken. I sør er det et areal med grunnlendt beitemark i tilknytning til en åkerholme som brukes som hestebeite. Det er til dels store bestander av russekål og kanadagullris langs åkerkanter.

Planen har ikke mandat til å pålegge private grunneiere en bestemt type skjøtsel. Beskrivelsene er ønskede mål og skjøtelsmetoder sett ut i fra et helhetlig bilde av miljøparken og ikke pålagte krav til grunneier.

Visjon/mål: Videreutvikle et variert område med naturskog, innmark, beitemark og flomeng. Det rike mosaikkpregete jordbrukslandskapet opprettholdes. Almedalen synliggjøres som mystisk ravinedal.

Skjøtelsforslag naturskog (Almedalen): Almedalen er administrativt fredet og skjøttes som naturskog (kap. 2.1). Dersom det skulle være uoverensstemmelse mellom skjøtelsplanen og bestemmelser i fredningsvedtaket, gjelder fredningsvedtaket foran skjøtelsplanen. Edelgran og platanlønn, samt evt. andre fremmede problemarter bør fjernes.

Tiltaket bør gjentas etter behov.

Skjøtelsforslag for fulldyrka mark: Marken ønskes oppretthold som et levende jordbruksareal med dyrking av gras eller andre vekster. Med tanke på at arealene ligger innenfor miljøparken er det ønskelig med økologisk drift. Det er lite ønskelig med nypløyd mark gjennom høst- og vintermånedene med tanke på avrenning av næringsstoffer til Østensjøvannet samt bruk av jordene til aktiviteter som ski med mer om vinteren. Det bør utføres årlig bekjempelse av de fremmede artene, russekål og kanadagullris langs åkerkantene.

Tiltaket bør gjentas hvert år.

Skjøtselstiltak beitemark: Eksisterende bruk opprettholdes ved årlig beite. Det bør være tilstrekkelig beitetrykk for å holde vegetasjonen kort. Slitasje av beite og tråkk på tørrbergene bør vurderes fortløpende.

Tiltaket bør gjentas hvert år.

Skjøtselstiltak flomeng: Skjøttes som flomeng (kap. 2.1). Slått årlig ellerslått med få års mellomrom. Beite kan vurderes. Deler av flomenga inngår også i atkomst sør.

Tiltaket bør gjentas hvert år eller med få års mellomrom.

3.26 Felt 26 og 27 Østensjø gård

Status: Området er regulert til spesialområde bolig og spesialområde bevaring offentlig/allmennnyttig formål, bolig, og kafé. Nordre og Søndre Østensjø samt jordveiene rundt, er midlertidig fredet i Byantikvarens vedtak av 11.07.2001.

Dagens tilstand: Opprinnelig var bebyggelsen og de formede hageanleggene med alleer og tuntrær fremtredende elementer i kulturlandskapet, og mye av dette er bevart den dag i dag. Østensjø gård, med sin variasjonsrikdom i natur- og kulturhistorie, sammen med Abildsø gård, er svært viktig i pedagogisk sammenheng.

Planen har ikke mandat til å pålegge private grunneiere en bestemt type skjøtsel. Beskrivelsene er ønskede mål og skjøtelsesmetoder sett ut i fra et helhetlig bilde av miljøparken og ikke pålagte krav til grunneier.

Visjon/mål: Ønske om at Østensjø gård skal fremstå som en sentral del av miljøparken og som et fremtredende blikkfang. De viktigste bygningene anbefales synliggjort, og vegetasjonen omkring disse bør skjottes slik at de formede hageanleggene kan bli ramme omkring gårdsanleggene.

Skjøtselsforslag: Hageanlegget bør skjottes slik at det ivaretar de opprinnelige strukturer og elementer som kan spores tilbake til den tiden da hagen ble anlagt. Gravhaugen inne på selve tunet skjottes iht. kap 2.2, automatisk fredede kulturminner. Verdifulle trær og vegetasjon bør skjermes mot beiting.

Tiltak bør utføres årlig

3.27 Felt 29 Oppsalskrenten

Status: Regulert til friområde turvei. Deler av oldtidsveien inngår i området og er regulert til spesialområde med formål bevaring. Området vest for terrasseblokken samt plenarealet nord for denne er privat grunn. Området videre nord- og østover tilhører kommunen.

Dagens tilstand: Storparten av området er bratt, med sørvendte berg og tørrbakker. Store areal med rike åpne tørrberg med innslag av furu og ask. Nord i området er det en mindre edelløvskog, med hasselkratt og ask, samt beitemark med askedominans og en øde-eng. Øde-enga går over i en skogskant med grov osp og gammel hassel. Området bærer preg av å være i gjengroing. Oldtidsvei samt hustufter etter husmannsplassen *Bakken*.

Planen har ikke mandat til å pålegge private grunneiere en bestemt type skjøtsel. Beskrivelsene som omhandler privat grunn er ønskede mål og skjøtselsmetoder sett ut i fra et helhetlig bilde av miljøparken og ikke pålagte krav til grunneier.

Visjon/mål: Videreutvikle et variert område med tørrbakke, naturskog, parkskog og hageanlegg. Ivareta tørrbakken og hindre uønsket slitasje. Opprettholde sikt mot Østensjøvannet. Holde oldtidsveien åpen og synliggjøre hustuftene etter husmannsplassen.

Skjøtselsforslag i tørrbakke: Fjerne oppslag av krattvegetasjon og unge trær jevnlig og holde kontroll over spredningen av fremmede arter, som her er blant annet spirea, berberis, søtmyspel, rødhyll og fagerfredløs. (se ellers kap 2.3). Alle forekomster av geitved spares. Kviste opp enkelte asketrær for å sikre utsikt.

Tiltaket bør gjentas jevnlig, minst hvert 5 år.

Skjøtselsforslag i naturskog: Skogen nederst i den bratte skrenten bør skjøttes som naturskog (iht. kap 2.1). Uttak av store trær bør vurderes i forhold til fare for utrasing og sikkerhet.

Skjøtselsforslag i parkanlegg:

Parkanlegget ønskes skjøttet som plen mot tørrbakke slik praksis er i dag.

Tiltaket bør gjentas årlig.

Skjøtselsforslag i parkskog: Skjømte kant mot oldtidsveien ved forsiktig tynning. Parkskog i øst, skjøttes som kap. 2.1.

Tiltaket bør gjentas jevnlig, minst hvert 5 år.

4 DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV ANLEGG KNYTTET TIL REKREASJON OG IDRETT

Området er meget verdifullt som rekreasjons, aktivitets- og idrettsområde. Anlegg knyttet til idrett og rekreasjon skal nå gjennomgå en oppgradering og ambisjonene i forhold til vedlikeholdsstandard har steget. Det er en klar målsetting å få en mer intensiv drift av anlegg knyttet til rekreasjon og idrett i området.

Renhold

Det er viktig at områdene til en hver tid ser ordentlige ut. Sjøppelplukking, fjerning av hestemøkk og tagging, samt fjerning av gjensatte uønskede elementer må utføres jevnlig. Dette gjelder i området for selve skjøtselen samt synlige og nærliggende områder langs/rundt gjeldende område.

4.1 Turveier og grusplasser

Gjelder hovedturveier.

Sommerdrift av vei/plass med grusdekke

Etter vintersesongen skal grusdekket kontrolleres, evt slåddes, planeres, vales og om nødvendig suppleres (etterfylles) med oppgitte grusmasser. Dette bør gjøres etter at telen er borte og værforholdene tillater det.

Slådding, skraping evt. valsing foretas gjennom året når dette er nødvendig, for å holde toppdekket med jevn overflate.

Stikkrenner bør kontrolleres en gang per år.

Renhold skal utføres en gang per uke.

Sommerdrift av vei/plass med asfalt

Gjelder hovedturveier.

Etter vintersesongen skal asfaltdekket spyles og feies.

Stikkrenner bør kontrolleres en gang pr år.

Renhold skal utføres en gang per uke

Vinterdrift av vei/plass

Gjelder hovedturveier

Ved snøvær skal brøyting iverksettes når snødybden for brøytestart er nådd. Under ekstreme værforhold kan kravene fravikes. Manuell rydding av åpninger ved fotgjengeroverganger ol skal gjøres slik at det er god fremkommelighet, også for rullestolbrukere og barnevogner. Trapper, fortau, veier og plasser skal være strødd når det er nødvendig av sikkerhetsmessige hensyn alle dager i uka.

Brøytetidspunkt: brøyting utføres før kl 09:00.

Snødybde før brøytestart: 5 cm.

Brøytebredde: 2,5 meter.

Strømiddel: singel.

Driftssesong: 1. november – 31. mars.

Renhold hver 14. dag.

4.2 Stier

Hindringer som tre-velt og lignende skal fjernes. Døde stammer skal legges til side. Klopper skal vedlikeholdes.

Renhold hver måned.

4.3 Møblering; bord, benker, etc.

Parkmøblement skal alltid være sikkerhetsmessig i orden. Ødelagte benker, stativer m.m. fjernes så snart som mulig. Nødvendige reparasjoner og utskifting av slitte deler foretas ut fra estetiske og funksjonelle krav.

Renhold hver 14. dag.

4.4 Konstruksjoner; fugletårn, skjulested, brygger, bruer, pæla turvei

Konstruksjonene skal alltid være sikkerhetsmessig i orden. Ødelagte deler i konstruksjoner fjernes så snart som mulig, og erstattes av deler som tilfredsstiller krav til sikkerhet. Nødvendige reparasjoner og utskifting av slitte deler foretas ut fra funksjonelle og estetiske krav.

Renhold hver 14. dag.

4.5 Avfallsbeholder

Avfallsbeholderne skal tømmes slik at beholderne til enhver tid kan brukes. Det bør etableres anlegg for kildesortering enkelte steder nær innfartsstedene.

4.6 Kunnskapsformidling; skilting/informasjon og naturveiledning

Forvaltningsmyndighet har ansvar for utarbeidelse av nødvendig informasjon om verneområdet og oppdatering og vedlikehold av informasjonsmaterialet.

Renhold og enkelt vedlikehold av skilt, infotavle og lignende bør gjøres en gang i måneden.

4.7 Drift av lekeutstyr

Lekeutstyr skal være sikkerhetsmessig i orden i henhold til gjeldende forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr. Lekeutstyr skal kontrolleres og loggføres med samme frekvens som angitt for renhold. Utskifting av utstyr foretas etter nærmere oppsatt plan. Ødelagt utstyr sikres/fjernes omgående og rapporteres oppdragsgiver så snart som mulig. Lekehus o.l. skal rengjøres minst en gang hver brukssesong.

Sandkasser skal kontrolleres og loggføres etter samme frekvens som renhold. Etterfylling av sand foretas en gang per år.

Fallunderlag av sand, flis eller kunststoff skal kontrolleres og loggføres en gang per måned.

Renhold hver 14. dag.

4.8 Idrettsanlegg

Idrettsanleggene skal driftes etter Oslo kommunes til enhver tid gjeldende vedlikeholdsplaner for anleggene.

Lek- og balløkker i tilknytning til fotballbanene skjøttes som grasmark og skal ha en klippehøyde på mellom 50 –120 mm.

Graset skal klippes i perioden 15. mai - 15. okt.

Renhold før hver klipping

4.9 Drift av toalett

Toalett tømmes ved behov. Daglig kontroll og renhold i sesongen 15 mai – 15 september. Ukentlig kontroll og renhold i sesongen 16 september til 14 mai.

Driftssesong: 15. mai-15. september.

4.10 Graffiti

Konstruksjoner som skilt, stolper, benker, lekeplasser med mer kontrolleres og rengjøres for graffiti. Fjerning skal skje innen 14 dager fra tagging er meldt inn.

Vedlegg

Arealkart, A3, 1:10 000

Illustrasjonsplan, A3, 1:10 000

Litteraturliste

Østensjøvannet Naturreservat med tilhørende vedtekter, vedtatt 2.oktober 1992

Reguleringsplan for Østensjøområdet miljøpark, vedtatt 11.6.2002

NINA, m.fl. (2006): Østensjøvannet miljøpark. Statusrapport for natur- og kulturkvaliteter. (Statusrapporten)

NVK Multiconsult (2004): Bruken av Østensjøområdet miljøpark til friluftsliv og nærmiljøaktiviteter. På oppdrag fra Oslo kommune, friluftsetaten. (Friluftsrapporten)

Norsk Ornitologisk Forening (1995): Østensjøvannet i Oslo. Ornitologiske verneverdier. Foreløpig rapport.

Wesenberg, Jan (1995): Botaniske verneverdier i Østensjøvannet i Oslo

Hansen, Lars Ove og Morten Falck (2000): Insektsfaunaen ved Østensjøvannet.

VAV-rapport (20.09.01): "Restaurering av Østensjøvann",

VAV-artikkel (Artikkel i Sothøna nr. 25-2003): "Oksygen i Østensjøvannet", Terje Wold

VAV-artikkel (Artikkel i Sothøna nr. 23-2002): "Renere Østensjøvann: Renserparker og andre tiltak", Terje Wold

Høringsutkast Forvaltningsplan for Hovedøya, Friluftsetaten, Oslo kommune

www.ostensjovannet.no

Restaurering av ängs- och hagmarker, Naturvårdsverket, ISBN 91-620-1102-2

Jordbrukets kulturlandskap, Forvaltning av miljøverdier, Universitetsforlaget, ISBN 82-00-226379

Svenska naturbetesmarker, historia och ekologi, Naturvårdsverket Förlag, ISBN 91-620-1202-9

Skötselshandbok för gårdens natur- och kulturvärden, Jordbruksverket, ISBN 9188264-20-3

